

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

ЗМІСТ
навчально-методичного комплексу
навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю:

012 – Дошкільна освіта; 231 – Соціальна робота; 011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи); 013 – Початкова освіта; 014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології); 016 – Спеціальна освіта; 014.11- Середня освіта (фізична культура); 014.01 - Середня освіта (українська мова та література); 014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська)); 014.01 - Середня освіта (мова та література (російська)); 053 – Психологія; 071 – Облік і оподаткування; 073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом); 014.04 - Середня освіта (математика); 014.08 - Середня освіта (фізика).

1. Навчальна програма навчальної дисципліни.
2. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни.
3. Навчально-методичні матеріали для лекцій із навчальної дисципліни: опорний конспект лекцій, підручник, навчальний посібник тощо.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних (семінарських, лабораторних) занять із навчальної дисципліни.
5. Пакет контрольних завдань для перевірки залишкових результатів навчання здобувачів з навчальної дисципліни.
6. Дидактичне забезпечення самостійної роботи здобувачів.
7. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів.
8. Пакет дистанційного супроводу дисципліни.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)
спеціальності**

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

**РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ФІЛОСОФІЇ, СОЦІАЛЬНО
– ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ НАУК ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Дубінін В. В. – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Мозговий Л.І., - доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Абизова Л.В., - кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Ємельяненко Г. Д., - кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Алієва О. Г. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціально – політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Богданова Н. Г. - доктор філософських наук, професор кафедри охорони праці та екологічної безпеки ННПП - УПА

Рекомендовано до впровадження

науково-методичною радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

“17” лютого 2016 р.

протокол № 2

Перший проректор _____ Набока О. Г.

ВСТУП

Навчальна програма вивчення навчальної дисципліни «Філософія освіти і науки» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю: 012 – Дошкільна освіта; 231 – Соціальна робота; 011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи); 013 – Початкова освіта; 014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології); 016 – Спеціальна освіта; 014.11- Середня освіта (фізична культура); 014.01 - Середня освіта (українська мова та література); 014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська)); 014.01 - Середня освіта (мова та література (російська)); 053 – Психологія; 071 – Облік і оподаткування; 073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом); 014.04 - Середня освіта (математика); 014.08 - Середня освіта (фізика).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес пізнання та мислення, логіка та методологія наукового дослідження, прийоми, методи, засоби науково-дослідницької та інноваційної діяльності, конституювання освіти і науки в культурі сучасної цивілізації, взаємозв'язок освіти і науки з іншими соціальними інститутами.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Соціологія», «Культурологія», «Педагогіка», «Психологія», «Етика», «Естетика».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Освіта в контексті філософської рефлексії
2. Логіка та методологія наукового дослідження.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія освіти і науки» є формування у здобувачів цілісного розуміння освіти і науки як вагомих інститутів сучасного суспільства та невід'ємної складової процесу соціалізації особистості, природи і сутності освіти, логіки історичного розвитку освітнього простору на різних етапах цивілізаційного устрою, освоєння здобувачами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія освіти і науки» є:

- ознайомлення здобувачів з основними поняттями, принципами та положеннями філософії освіти і сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції у науковому дослідженні;
- вдосконалення вмінь у пошуку й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- здатність до особистісної й професійної самоактуалізації й самореалізації в школі та (або) ВНЗ на засадах високої світоглядно-методологічної культури, цілісного осягнення генезису освіти як інституту в історичному контексті, національних аспектів філософії освіти;
- готовність до встановлення співвідношення ролі культури, науки в розвитку цивілізації, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції та ін.
- здатність вільно орієнтуватися у стрімкому потоці наукової інформації, вести особистий науковий пошук;
- готовність застосовувати відповідну методологію для досягнення результатів і обґрунтування висновків.
- готовність до грамотного ведення дискусії і полеміки;
- готовність майбутнього вчителя та викладача до постійної самоактуалізації, мотивації високих досягнень, прагнення високих професійних результатів, життєвих успіхів;
- готовність самостійно освоювати нові науково-педагогічні теорії;

- здатність до креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який дозволяє зрозуміти та розв'язати педагогічні проблеми, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі освіти;

- здатність до наукового аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

- готовність до організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти, апробації та представлення її результатів у публікаціях;

спеціальні:

- здатність навчати й виховувати майбутнього вчителя на основі глибокого усвідомлення сутності навчально-виховного процесу як управління розвитком особистості, знання рушійних сил та специфіки навчально-виховного процесу як системи, її функціональних та структурних компонентів, сучасних концепцій навчально-виховного процесу української національної школи;

- здатність до аналізу та наукової інтерпретації основних напрямів і завдань виховання у вищому навчальному педагогічному закладі, до використання форм, методів та засобів виховної діяльності в ВНЗ;

- готовність розробляти й реалізувати форми гуманізації педагогічного процесу у вищій школі, шляхи відродження національної педагогічної освіти та перебудови вищої освіти;

- готовність до аналізу, узагальнення й комплексного поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання дисциплін початкової ланки загальноосвітнього навчального закладу;

- здатність до аналізу історії, сучасних тенденцій розвитку, педагогічних концепцій, сутності, змісту, структури навчального процесу у ВНЗ в межах загальних та часткових методик;

- здатність здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності викладача вищої школи, ставити навчальні цілі та вибирати методи навчання; використовувати інформаційно-презентативні, самостійно-пошукові та інші методи навчання; використовувати навчальні технології в системі вищого навчального закладу.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 години /5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Освіта в контексті філософської рефлексії

Тема № 1. Філософія освіти в структурі філософських знань. Предмет і метод філософії освіти. Комплексний характер філософії освіти, роль і значення її культурологічних, філософських та спеціально-наукових компонентів. Завдання філософії освіти. Місце філософії освіти в системі наук, що вивчають освіту. Основні методологічні концепції організації освітнього простору.

Тема2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі. Освітні ідеї в межах класичної та некласичної філософії. Взаємозв'язок класичної та політехнічної освіти. Методологія позитивізму і педагогіка. Філософія утилітаризму в педагогіці. Прагматично-інструменталістська філософія освіти. Гуманітарні напрямки в сучасній західній філософії освіти. Антропологічний зміст опозиції «раціональне-іrrраціональне» в західній філософії освіти. Освіта в парадигмі української дійсності і філософії.

Тема № 3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут. Освіта як комплексний соціокультурний феномен. Сутність і природа освіти. Соціокультурні контексти освіти. Соціальні функції освіти. Типи культурного успадкування та інститути освіти. Соціальний попит на освіту. Державна освітня політика і реформи системи освіти. Мета і особливості сучасної реконструкції системи освіти в Україні.

Тема № 4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти. Людина, індивід, особистість. Біосоціальна природа людини. Освіта і культура. Освіта і творчість. Формування індивідуальності людини як практичне завдання освіти і масове суспільство. Проблема індивідуальності і соціальної відповідальності. Взаємозв'язок цінностей та цілей освіти. Мультикультуральність, толерантність і співробітництво в освітньому просторі.

Тема № 5. Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі. Освіта на рубежі ХХ-ХХІ ст. Криза освіти та її основні прояви і причини. Основні аспекти нової парадигми освіти (предметність, комунікативний, інформаційний, технологічний). Освіта в інформаційному суспільстві. Роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті. Ризики і виклики ХХІ ст. Сучасна освітня політика.

Змістовий модуль II

Логіка та методологія наукового дослідження

Тема 1. Наука в культурі сучасної цивілізації. Наука як система знань, пізнавальна діяльність, вид духовного продукування і як соціальний інститут. Наукове та позанаукове знання. Співвідношення соціологічних, філософських, методологічних, світоглядних і логіко-гносеологічних аспектів науки.

Класифікація наук. Функції науки: практична, пізнавальна, світоглядна, прогностична. Соціальна сутність науки. Структура соціальних відносин у науці: наукові товариства, школи і колективи. Основні форми наукових об'єднань і товариств у сучасній науці. Роль науки в сучасній освіті та формуванні особистості. Сцієнтизм та антисцієнтизм як світоглядні оцінки сучасної науково-технічної революції та її соціальних наслідків. Аксіологічна суверенність науки і соціальна відповідальність учених за долю людства. Екологічні та економічні аспекти розвитку науки і техніки. Критика технологічного детермінізму і технократизму. Науково-технічна діяльність як космопланетарний фактор.

Тема 2. Виникнення науки і закономірності її розвитку. Генезис науки і проблема періодизації її історії. Передісторія науки. Соціально-практична зумовленість її виникнення. Європоцентризм, інтерналізм, екстерналізм у поясненні процесу формування науки. Основні історичні етапи розвитку науки. Формування науки як професійної діяльності. Виникнення дисциплінарно організованої науки. Закономірності розвитку науки. Диференціація та інтеграція наук, їх діалектична взаємодія. Формування міждисциплінарних зв'язків. Математизація науки. Виникнення нових напрямів і шкіл. Наукові революції, їх структура і різновиди. Технологічне застосування науки. Загальні моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії (концепції К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса, П. Фейєрабенда, Ст.Тулміна). Особливості сучасного етапу розвитку науки.

Тема 3. Логічна структура науки. Наукове знання, його структура і особливості. Форми становлення і розвитку наукового знання: факт, проблема, ідея, гіпотеза. Структура і функції наукової теорії. Закон як основний елемент теорії. Основи науки та їх структура. Ідеали, цінності і норми науки. Наукова картина світу, її історичні форми і функції. Еволюціонізм у сучасній науковій картині світу. Рациональне, нерациональне та ірраціональне в науці. Рівні і форми організації реальності. Наукове пізнання простору і часу. Проблема детермінізму.

Тема 4. Сутність і структура науково-пізнавальної діяльності. Структура науково-пізнавальної діяльності. Об'єкт і суб'єкт наукового пізнання, їх взаємодія. Проблема об'єктивної і суб'єктивної реальності в науці. Етапи пізнавального процесу. Динаміка науки як процес породження нового знання. Критерії науковості і новизни знань. Філософські концепції істини. Типи наукової раціональності. Проблема закономірності історичної зміни теорій. Методи побудови теорій. Філософські засади побудови наукових теорій. Стил наукового мислення.

Тема 5. Методологічний арсенал науки. Наука як теорія і як метод. Сутність наукового методу пізнання. Структура наукового методу. Типологія наукових методів. Гносеологічні та історичні засади типологізації наукових методів. Загальна і спеціальна характеристика методів емпіричного, теоретичного та експериментального дослідження. Метод і методологія. Співвідношення методики і методології. Філософська методологія, її евристичний, світоглядний і прогностичний потенціал. Функції філософії у науковому пізнанні.

3. Рекомендована література

1. Андреева Т. О. Від феномена людини до феномена людства / Т. О. Андреева. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 237 с.
2. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / В. Андрущенко. – К.: Знання України, 2008. – 819 с.
3. Ариарский М. В. Социально-культурная деятельность как предмет научного осмысления / М. В. Ариарский. – СПб., 2008. – 792 с.
4. Байденко В. Образовательный стандарт как философская и научно-теоретическая проблема / В. Байденко // *Alma mater*. – 1998. – N 10. – С. 16 – 22.
5. Бадалянц О.В. Сущность образования. (Историко-философ. очерк) // *Философские проблемы образования*. / О. В. Бадалянц – М.: Логос, 1996. – С. 41 – 49.
6. Базалук О. О. Філософія освіти: Навчальний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф., Юхименко.– К.: Кондор, 2010. – 164 с.
7. Байденко В. Образовательный стандарт как философская и научно-теоретическая проблема / В. Байденко // *Alma mater*. – 1998. – № 10. – С. 16 – 22.
8. Балл Г. А. Образование в философском измерении / Г. А. Балл // *Педагогика*. - 1998. – № 8. – С.115 – 118.
9. Балобанов А. Философия ориентированного образования /А. Балобанов // *Кентавр: Игротехн. методол. альм.* – 1996. – № 1. – С.43 – 48.
10. Барвинский А. А. Функциональная роль науки // *Наука и образование: современные трансформации: Монография* / Ин-т философии им. Г. С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – С. 127 – 148.
11. Валицкая А. П. Философские основания современной парадигмы образования / А. П. Валицкая // *Педагогика*. – 1997. – № 3. – С.15 –19.
12. Варпаутин А.В. Философия экологического образования / А. В. Варпаутин // *Вопр. философии*. – 1996. – № 8. – С. 137.
13. Воронин А. А. "Круглый стол" по философии образования / А. А. Воронин // *Филос. исслед.* – 1999. – № 1. – С.5 –14.
14. Гайденко П. П. Научная рациональность и философский разум / П. Гайденко. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – 528 с.
15. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций) / Б. Гершунский. – М.: ИнтерДиалект+, 1997. – 697 с.
16. Голота А. И. Философские аспекты реформы образования // *Вестн. МЭГУ*. – М., 1997. – № 2. – С. 77 – 81.
17. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования (Учеб. для XXI в.) / Э.Н. Гусинский Э. Н., Ю. И. Турчанинова Ю.И. – М.: Логос, 2000. – 223 с.
18. Деттерер А. В. Введение в философию и историю образования: Учеб. пособие / А. Деттерер. – Томск, Том. гос. пед. ун-т, 1998. – 270 с.
19. Дьюи Д. Демократия и образование / Пер. с англ. — Москва: Педагогика-пресс, 2000. – 280 с.
20. Имре Лакатос. История науки и её рациональные реконструкции / Методология исследовательских программ / Лакатос Имре - М.: Ермак, 2003, 275 с.

21. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
22. Иванов А. Философия образовательной индустрии информационного общества // Новые знания. – 1998. – № 3. – С.5 – 7.
23. Канке В. А. Основные философские направления и концепции науки. Итоги XX столетия / В. Канке. – М.: Логос, 2000. – 320 с.
24. Карлов Н. В. Преобразование образования // Вопр. философии. - М., 1998. – №11. – С.3 – 19.
25. Казначеев В. П. Здоровье нации. Просвещение. Образование / В. Казначеев. – М., Кострома, 1996. – 246 с.
26. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.
27. Коротяев Б. І. Педагогічна філософія : колективна монографія / Б. І. Коротяев, В. С. Курило, С. В. Савченко ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во «ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 340 с.
28. Коротяев Б. І. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя : монографія / Б. І. Коротяев, В. С. Курило. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. – 308 с.
29. Кохановский В. П. Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, [и др.] – Ростов н/Д: Феникс, 2004. — 608 с. (Серия «Высшее образование».)
30. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
31. Кримський С. Наука як феномен цивілізації // Вісник національної академії наук України. – 2003. – № 3. – С. 7 – 20.
32. Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая. / В. А. Лекторский. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
33. Лудченко А. А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак; Под ред. Лудченко А. А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
34. Маслоу А. Г. Дальние пределы человеческой психики. / А. Г. Маслоу. – СПб.: Евразия., 1999. - 430 с.
35. Мертон Р. Явные и латентные функции / Р. Мертон // Американская социологическая мысль: Тексты. – М., 1994. – С. 379 – 447.
36. Михайлов, Ф. Т. Философия образования: ее реальность и перспективы / Ф. Т. Михайлов // Вопр. философии. – 1999. – № 8. – С. 92 – 118.
37. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія / М. Михальченко // Філософія освіти: Науковий часопис. – 2005. – N 1. – С. 38 – 50.
38. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів / За ред. А.Є. Конверського. – К.: «Центр учбової літератури», – 2010. – 352 с.
39. Про вищу освіту : Закон України : За станом на 19 жовт. 2006 р.: Офіц. вид. / ВР України. – К. : Парламентське вид-во, 2006. – 64 с.
40. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс] . – Електрон, дан. – К.: Верховна Рада України. – Режим доступу:

zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12, вільний. Назва з екрану.

41. Пуанкаре А. О науке / А. Пуанкаре. – М.: Наука, 1983. – 560 с.
42. Степин В. С. Теоретическое знание / В.С. Степин. М.: Прогресс–Традиция, 2000. – 744 с.
43. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / Пер. с англ. Общ. ред. и вступ. ст. М. А. Кисселя. — М.: Прогресс, 1990. – 720 с.
44. Фейерабенд П. Против методологического принуждения // Фейерабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – С. 125 – 467.

Допоміжна

1. Корсак К. Педагогіка нового століття // Рідна школа. – 2001. - № 10. – С. 8 –13.
2. Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. – М.: Политиздат, 1991. – С. 130 – 149.
3. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.
4. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія. // Філософія освіти: Науковий часопис. – 2005. – № 1. – С. 38 –50.
5. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328 с.
6. Новиков А.М. Постиндустриальные трансформации / А.М. Новиков. – М.: «Эгвес», 2008, – 136 с.
7. Новий світовий порядок у ХХІ столітті: тенденції та європейський вимір // Виступ Семюела Гантингтона на круглому столі в Національному інституті стратегічних досліджень 18 жовтня 1999 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://xyz.org.ua/straregy/hunt_world.html.
8. Степин В.С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность // Вопросы философии. – 2003. – №8. – С.5 – 17.
9. Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. – С. 128 – 131.
10. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее / Р. Флорида. – М.: «Классика ХХІ», 2007. – 421с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання – комплекти завдань для модульних робіт, індивідуальні завдання, теми рефератів.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

Розробники:

Мозговий Л.І. - доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Абизова Л.В. - кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Ємельяненко Г. Д. - кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціально - політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії, соціально–політичних і правових наук ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» Протокол № 13 від 16 лютого 2016 р.

Завідувач кафедри філософії,

соціально – політичних

і правових наук

Мозговий Л.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	<p style="text-align: center;">Галузь знань</p> <p style="text-align: center;">01 - освіта</p> <p>(шифр і назва) Спеціальність 012 – Дошкільна освіта; 231 – Соціальна робота; 011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи); 013 – Початкова освіта; 014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології); 016 – Спеціальна освіта; 014.11- Середня освіта (фізична культура); 014.01 - Середня освіта (українська мова та література); 014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська)); 014.01 - Середня освіта (мова та література (російська)); 053 – Психологія; 071 – Облік і оподаткування; 073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом) ; 014.04 - Середня освіта (математика); 014.08 - Середня освіта (фізика).</p>	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціалізація музика, педагогіка вищої школи	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5- й	5-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		9	10
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 12	Рівень вищої освіти магістр	20 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Самостійна робота	
		110 год.	год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

2.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія освіти і науки» є формування у здобувачів ступеня вищої освіти цілісного розуміння освіти і науки, як вагомих інститутів сучасного суспільства та невід'ємної складової процесу соціалізації особистості, природи і сутності освіти, логіки історичного розвитку освітнього простору на різних етапах цивілізаційного устрою. Здобуття здобувачами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

2.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія освіти і науки» є:

- ознайомлення здобувачів з основними поняттями, принципами та положеннями філософії освіти і сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалення вмінь у пошуку й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, задач і висновків дослідження.

2.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів ступеня вищої освіти повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- здатність до особистісної й професійної самоактуалізації й самореалізації в школі та (або) ВНЗ на засадах високої світоглядно-методологічної культури, цілісного осягнення генезису освіти як інституту в історичному контексті, національних аспектів філософії освіти;
- готовність до встановлення співвідношення ролі культури, науки в розвитку цивілізації, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції та ін.
- здатність вільно орієнтуватися у стрімкому потоці наукової інформації, вести особистий науковий пошук;
- готовність застосовувати відповідну методологію для досягнення результатів і обґрунтування висновків.
- готовність до грамотного ведення дискусії і полеміки;
- готовність майбутнього вчителя та викладача до постійної

самоактуалізації, мотивації високих досягнень, прагнення високих професійних результатів, життєвих успіхів;

- готовність самостійно освоювати нові науково-педагогічні теорії;

- здатність до креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який дозволяє зрозуміти та розв'язати педагогічні проблеми, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі початкової освіти;

- здатність до наукового аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

- готовність до організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти, апробації та представлення її результатів у публікаціях.

спеціальні:

- здатність навчати й виховувати майбутнього вчителя школи на основі глибокого усвідомлення сутності навчально-виховного процесу як управління розвитком особистості, знання рушійних сил та специфіки навчально-виховного процесу як системи, її функціональних та структурних компонентів, сучасних концепцій навчально-виховного процесу української національної школи;

- здатність до аналізу та наукової інтерпретації основних напрямів і завдань виховання у вищому навчальному педагогічному закладі, до використання форм, методів та засобів виховної діяльності в ВНЗ;

- готовність розробляти й реалізувати форми гуманізації педагогічного процесу у вищій школі, шляхи відродження національної педагогічної освіти та перебудови вищої освіти;

- готовність до аналізу, узагальнення й комплексного поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання дисциплін початкової ланки загальноосвітнього навчального закладу;

- здатність до аналізу історії, сучасних тенденцій розвитку, педагогічних концепцій, сутності, змісту, структури навчального процесу у ВНЗ в межах загальних та часткових методик;

- здатність здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності викладача вищої школи, ставити навчальні цілі та вибирати методи навчання; використовувати інформаційно-презентативні, самостійно-пошукові та інші методи навчання; використовувати навчальні технології в системі вищого навчального закладу

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Освіта в контексті філософської рефлексії												
Тема 1 Філософія освіти в структурі філософських знань.	14	2	2			10			-			
Тема 2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі.	29	2	2			25			-			
Тема 3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут.	14	2	2			10			-			
Тема 4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.	24	2	2			20			-			
Тема 5. Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі.	24	2	2			20			-			
Разом зі змістовим модулем 1	105	10	10			85						
Змістовий модуль II. Логіка та методологія наукового дослідження												
Тема 6. Наука в культурі сучасної цивілізації	9	2	2			5						13
Тема 7. Виникнення науки і основні стадії її розвитку	9	2	2			5						
Тема 8. Сутність і структура науково-пізнавальної діяльності.	9	2	2			5						
Тема 9. Логічна структура науки	9	2	2			5						
Тема 10. Методологічний арсенал науки	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	45	10	10			25						
Усього годин	150	20	20			105						

4. Програма навчальної дисципліни

4.1 Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія освіти в структурі філософських знань.	2
2	Феномен освіти в історико-філософському дискурсі	2
3	Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут	2
4	Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти	2
5	Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі.	2
6	Наука як цілісна соціальна система	2
7	Виникнення науки і закономірності її розвитку	2
8	Логічна структура науки	2
9	Сутність науково-пізнавальної діяльності	2
10	Методологічний арсенал науки	2
	Разом	20

4.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія освіти в структурі філософських знань.	2
2	Феномен освіти в історико-філософському дискурсі	2
3	Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут	2
4	Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти	2
5	Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі.	2
6	Наука як цілісна соціальна система	2
7	Виникнення науки і закономірності її розвитку	2
8	Логічна структура науки	2
9	Сутність науково-пізнавальної діяльності	2
10	Методологічний арсенал науки	2
	Разом	20

4.3 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні проблеми сучасної філософії освіти і науки.	7
2	Феномен освіти і науки в історико-філософському дискурсі	7
3	Духовні виміри людського буття та загальнолюдські цінності	7
4	Інновації в сучасній освіті і науки	7
5	Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності в парадигмі освіти ХХІ століття	8

6	Предмет філософії науки	10
7	Становлення філософії науки та основні етапи її розвитку	10
8	Неопозитивістські концепції емпіричного та теоретичного	10
9	Постпозитивістські концепції науково-дослідних програм	10
10	Знання та його динаміка в філософії науки	10
11	Підходи до розуміння інновацій та традицій в науці	10
12	Методологія наукового дослідження: методи, рівні, форми	10
13	Сучасна наукова революція	10
14	Методологічні особливості соціогуманітарного пізнання	10
	Разом	90

5. Методи навчання

- лекції;
- практичні заняття;
- складання конспекту;
- підготовка рефератів;
- складання тестів контролю знань, умінь і навичок студентів із заданої теми, тощо.

6. Методи поточного та підсумкового контролю

- поточне тестування на практичних заняттях та в процесі консультативної роботи;
- опитування та бесіди на практичних заняттях;
- перевірка виписок, тез та конспектів літературних джерел;
- поточні контрольні роботи.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Для поточного контролю:

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю

Тема	Лекції	Практичні(семінарські лабораторні) заняття		Самостійна робота	
	Max Min	Max	Min	Max	Min
T1	1	5	1	10	1
T2	1	5	1	10	1
T3	1	5	1	10	1
T4	1	5	1	15	1
T5	1	5	1	15	1
T6	1	5	1	15	1
T7	1	5	1	15	1
T8	1	5	1	15	1
T9	1	5	1	15	1
T10	1	5	1	15	1
Разом	10	50	10	120	10

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів у процесі лекційного заняття виставляється за такими критеріями:

- присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у процесі лекції.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів у процесі практичного (семінарського, лабораторного) заняття виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;
- у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Максимальна кількість балів під час оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів під час контрольного заходу виставляється за правильні відповіді на всі питання. Максимальна кількість балів під час оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;

- за наявність змістовних висновків;

- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок невиконання окремих критеріїв із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачеві, може бути знижена:

- за неповну відповідь – 0,5 бала;

- за кожну неправильну відповідь – 0,5 бала;

- за невчасне виконання індивідуальної роботи – 0,5 бала;

- за недостовірність поданої інформації – 0,5 бала;

- за недостатнє розкриття теми – 0,5 бала;

- за відсутність посилань на літературні джерела – 0,5 бала.

Результати поточного контролю результатів навчання здобувачів (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у кінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і проставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Для підсумкового контролю у формі заліку:

Модуль 1					Модуль 2	Модуль 3	Остаточний бал
Аудиторна робота Змістовий модуль I					Самостійна робота	Залікова оцінка (Підсумковий контроль) 0-40	100
T1	T2	T3	T4	T5	30балів		
6	6	6	6	6	(6б.-реф.+ 24б.КМЗ)		
30 балів							
60-100							

Для підсумкового контролю у формі екзамену:

Модуль 1					Модуль 2	Екзамен
Аудиторна робота					Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I					44бали	0 - 100
T1	T2	T3	T4	T5		
6	6	6	6	6		
30 балів						
Допуск до екзамену - 50						

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнято

8. Методичне забезпечення

1. Навчальні й навчально-методичні засоби навчання.
2. Контрольно-тестові програми.
3. Опорні конспекти лекцій.
4. Нормативні документи.
5. Підручники.
6. Ілюстративні матеріали.
7. Філософські словники.

9. Рекомендована література

Основна

1. Андреева Т.О. Від феномена людини до феномена людства / Т.О. Андреева. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 237 с.
2. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / В. Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. – 819 с.
3. Ариарский, М.В. Социально-культурная деятельность как предмет научного осмысления / М.В. Ариарский. - СПб.: Евразия, 2008. - 792 с.
4. Байденко В. Образовательный стандарт как философская и научно-теоретическая проблема / В. Байденко // *Alma mater*. - 1998. - N 10. - С.16-22.
5. Бадалянц О.В. Сущность образования. (Историко-философ. очерк) // *Философские проблемы образования*. / О.В. Бадалянц - М.: Логос, 1996. - С.41-49.
6. Базалук О.О. Філософія освіти: Навчальний посібник / О.О. Базалук, Н.Ф., Юхименко Н.Ф.– К.: Кондор, 2010. – 164 с.
7. Байденко В. Образовательный стандарт как философская и научно-теоретическая проблема // *Alma mater*. - 1998. - № 10. - С.16-22.
8. Балл Г.А. Образование в философском измерении // *Педагогика*. - 1998. - № 8. - С.115-118.
9. Балобанов А. Философия ориентированного образования /А. Балобанов // *Кентавр: Игротехн. методол. альм.* - 1996. - 1. - С.43-48.
10. Барвинский А.А. Функциональная роль науки // *Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины*. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – с. 127 – 148.
11. Валицкая А.П. Философские основания современной парадигмы образования // *Педагогика*. - 1997. - № 3. - С.15-19.
12. Варапутин А.В. Философия экологического образования // *Вопр. философии*. - 1996. - № 8. - С.137.

13. Воронин А.А. "Круглый стол" по философии образования // Филос. исслед. - 1999. - № 1. - С.5-14.
14. Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум / П. Гайденко. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.
15. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций) / Б.Гершунский. - М.: ИнтерДиалект+, 1997. - 697 с.
- 16.Голота А.И. Философские аспекты реформы образования // Вестн. МЭГУ. - М., 1997. - № 2. - С.77-81.
17. Гусинский Э.Н. Введение в философию образования (Учеб. для XXI в.) / Э.Н. Гусинский Э.Н., Ю.И. Турчанинова Ю.И. - М.: Логос, 2000. - 223 с.
18. Деттерер А.В. Введение в философию и историю образования: Учеб. пособие / А. Деттерер. - Томск, Том. гос. пед. ун-т, 1998. - 270 с.
19. Дьюи Д. Демократия и образование / Пер. с англ. — Москва: Педагогика-пресс, 2000. — 280 с.
20. Имре Лакатос. История науки и её рациональные реконструкции / Методология исследовательских программ / Лакатос Имре - М.: Ермак, 2003, 275 с.
21. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
22. Иванов А. Философия образовательной индустрии информационного общества // Новые знания. - 1998. - № 3. - С.5-7.
23. Канке В.А. Основные философские направления и концепции науки. Итоги XX столетия / В. Канке. – М.: Логос, 2000. – 320 с.
24. Карлов Н.В. Преобразование образования // Вопр. философии. - М., 1998. - №11. - С.3-19.
25. Казначеев В.П. Здоровье нации. Просвещение. Образование / В. Казначеев. - М., Кострома, 1996. - 246 с.
26. Ковальчук, В. В.Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.
27. Коротяев Б. І. Педагогічна філософія : колективна монографія / Б. І. Коротяев, В. С. Курило, С. В. Савченко ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». - Луганськ : Вид-во «ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. - 340 с.

28. Коротяев Б. И. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя : монографія / Б. И. Коротяев, В. С. Курило. - Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. - 308 с.
29. Кохановский В.П. Основы философии науки. Учебное пособие для аспирантов / В.П. Кохановский, [и др.]- Ростов н/Д: Феникс, 2004. — 608 с. (Серия «Высшее образование».)
30. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
31. Кримський С. Наука як феномен цивілізації // Вісник національної академії наук України. – 2003. - № 3. – с. 7-20.
32. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. / В.А. Лекторский. - М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
33. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
34. Маслоу А.Г. Дальние пределы человеческой психики. / А.Г. Маслоу. - СПб.: Евразия., 1999. - 430 с.
35. Мертон Р. Явные и латентные функции / Р. Мертон // Американская социологическая мысль: Тексты. - М., 1994. - С. 379-447.
36. Михайлов Ф.Т. Философия образования: ее реальность и перспективы // Вопр. философии. - 1999. - № 8. - С.92-118.
37. Михайлов, Ф.Т. Философия образования: ее реальность и перспективы // Вопр. философии. - 1999. - № 8. - С. 92-118.
38. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія // Філософія освіти: Науковий часопис. -2005. –N 1, - с. 38-50.
39. Основы методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів / За ред. А.Є. Конверського. – К.: «Центр учбової літератури», – 2010. – 352 с.
40. Про вищу освіту : Закон України : За станом на 19 жовт. 2006 р.: Офіц. вид. / ВР України. - К. : Парламентське вид-во, 2006. - 64 с.
41. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс] . – Електрон, дан. – К.: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>, вільний. Назва з екрану.
42. Пуанкаре А. О науке / А. Пуанкаре. - М.: Наука, 1983. – 560 с.

43. Степин В.С. Теоретическое знание / В.С. Степин. М.: Прогресс–Традиция, 2000. – 744 с.
44. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / Пер. с англ. Общ. ред. и вступ. ст. М. А. Кисселя. — М.: Прогресс, 1990.- 720 с.
45. Фейерабенд П. Против методологического принуждения // Фейерабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.

Допоміжна

1. Корсак К. Педагогіка нового століття // Рідна школа. – 2001. - №10. – с.8-13.
2. Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149.
3. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. — К. : Книга, 2005. – 528 с.
4. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія. // Філософія освіти: Науковий часопис. - 2005. – № 1, - с. 38-50.
5. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.
6. Новиков А.М. Постиндустриальные трансформации / А.М. Новиков. – М.: «Эгвес», 2008, - 136с.
7. Новий світовий порядок у ХХІ столітті: тенденції та європейський вимір // Виступ Семюела Гантингтона на круглому столі в Національному інституті стратегічних досліджень 18 жовтня 1999 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://xyz.org.ua/straregy/hunt_world.html.
8. Степин В.С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность // Вопросы философии. – 2003. - №8. – С.5 – 17.
9. Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131.
10. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее / Р. Флорида. - М.: «Классика ХХІ», 2007, - 421с.

10. Інформаційні ресурси

1. Навчальний план факультету;
2. ОПП і ОКХ;
3. Положення про організацію навчального процесу у кредитно-модульній системі підготовки фахівців (СДПУ, 2005);
4. Адреси бібліотек та читальних залів ДВНЗ «ДДПУ»: вул. Г.Батюка, 19; вул. Комунарів, 16; вул. Леніна, 12.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
до навчальної дисципліни**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

Тема 1. Філософія освіти в структурі філософських знань.

Мета вивчення: визначити об'єкт, предмет, завдання та комплексний (інтегративний) характер філософії освіти

План лекції:

1. Філософія і освіта: контекст взаємодії.
2. Проблемне поле філософії освіти. Об'єкт, предмет і завдання філософії освіти.
3. Освітні парадигми сучасності.

Література:

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / Віктор Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. – 819 с.
2. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
3. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования (Учеб. для XXI в.) / Э.Н. Гусинский Э. Н., Ю. И. Турчанинова Ю.И. – М.: Логос, 2000. – 223 с.
4. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
5. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.

Ключові поняття: філософія, освіта, філософія освіти, парадигма.

Основний зміст

Питання 1. Філософія освіти поступово набуває статусу раціонально оформленого дискурсу, демонструючи сходження освітнього знання до систем загальної філософії, трансформацію та координацію останніх відповідно до цих знань.

Питання 2. Філософія освіти має могутній прогностичний потенціал, вона не може не висувати проекти освіти майбутнього, які безперечно повинні співвідноситися з соціокультурними ресурсами, але можуть випереджати свій час, задаючи перспективу розвитку освітньої системи, педагогічної думки і соціокультурної дійсності.

Питання 3. Нова соціокультурна реальність вимагає нового рівня філософського осмислення змісту та форм освіти і освітніх взаємодій, відходу від парадигми «абстрактної людини» та «індустрії» в освіті до парадигми особистісно орієнтованого навчання, спрямованого на формування особистості, здатної до вільного дискурсу, саморефлексії та саморозвитку.

Питання для самостійної роботи:

1. Розкрийте комплексний (синтетичний) характер філософії освіти.
2. Назвіть напрями некласичної філософії в яких розглядалися проблеми освіти.
3. Охарактеризуйте предмет і завдання філософії освіти.
4. Умови та фактори виникнення філософії освіти

Тема 2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі.

Мета вивчення: визначити вплив філософії на формування і розвиток освітнього простору та освітніх взаємодій.

План лекції:

1. Осмислення освіти в історико-філософській думці Стародавнього Світу.
2. Філософсько-педагогічні ідеї від середньовіччя до Просвітництва.
3. Освітні ідеї в некласичній філософії.
4. Освіта в парадигмі української дійсності і філософії.

Література

1. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
2. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.
3. Бичко А. Національні аспекти філософської освіти в Україні / Ада Бичко // Філософія освіти: Науковий часопис. – 2005. – № 1. – С.210-229.
4. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций). - М.: ИнтерДиалект+, 1997. - 697 с.
5. Дьюи Д. Демократия и образование / Пер. с англ. — Москва: Педагогика-пресс, 2000. – с.280.

Ключові поняття: гармонія, калокагатія, схоластика, гуманізм, сенсуалізм, раціоналізм, кордо центризм.

Основний зміст

Питання 1. Освіта як практична філософія. Платон та його вчення про пайдею. Принцип калокагатії. Евдемоністична спрямованість педагогічних поглядів Аристотеля.

Питання 2. Філософська і педагогічна схоластика. Християнська теологія Фоми Аквінського і система освіти й виховання середньовічного суспільства. Ідеал гармонійно розвиненої людини періоду Ренесансу. Натуралістична теорія вільного розвитку людини у філософії Ж.-Ж. Руссо. Філософія Гельвеція про соціальне середовище та його роль у вихованні. Філософський світогляд і педагогічні ідеї І.Канта. Г.Ф.Гегеля.

Питання 3. Прагматично-інструменталістська філософія освіти. Д. Дьюї та тези про трудову школу. Гуманітарні напрямки в сучасній західній філософії освіти. Антропологічний зміст опозиції «раціональне-ірраціональне» в західній філософії освіти.

Питання 4. Релігійний характер етики Г.Сковороди, вчення про споріднену працю та принцип нерівної рівності і його роль в освітньо-педагогічній думці. Етичні засади української «філософії серця». Завдання та основи освіти за К.Ушинським.

Питання до самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте освітні ідеї у філософських вченнях мислителів Стародавнього Сходу.
2. Поясніть філософське вчення про пайдею.
3. Розкрийте евдемоністична спрямованість педагогічних поглядів Аристотеля.
4. Прокоментуйте вчення Августина про роль держави і церкви у формуванні людини і суспільства.
5. Охарактеризуйте християнську теологію Фоми Аквінського і систему освіти й виховання в середньовічному суспільстві.
6. Проаналізуйте сутність та актуальність філософії Г.Сковороди у сучасній освітній практиці.

Тема 3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут.

Мета вивчення: сформуванню розуміння соціокультурних контекстів освіти та роль освіти в процесах соціалізації особистості.

План лекції:

1. Структура та специфіка духовної культури.
2. Становлення освіти як соціального інституту.
3. Освіта як інститут соціалізації та самореалізації людини.

Література

1. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
2. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.
3. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
4. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
5. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія. /Михальченко М. //Філософія освіти: Науковий часопис. -2005. –N 1, - с. 38-50.

Ключові поняття: особистість, культура, соціалізація, соціальний інститут, система освіти.

Основний зміст

Питання 1. Під духовним виробництвом зазвичай розуміють створення ідей, творів мистецтва, музичних творів, художніх образів, духовних цінностей. Подеколи вважають, що створення «духовних суспільних зв'язків людей» та створення самої людини (оскільки вона є також у певному сенсі істотою духовною) є також процесом духовного виробництва.

Питання 2. Через освіту здійснюється передача інформації про нагромаджені людством цінностей матеріальної і духовної культури, забезпечується наступність у розвитку суспільного виробництва. Отримання та засвоєння знання - це провідна форма діяльності суб'єкта, його соціалізації.

Питання 3. Метою освіти в ньому визначено всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу. Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної самосвідомості, взаємоповаги між націями і народами

Питання до самостійної роботи

1. Що можна віднести до соціальних цінностей?
2. Розкрийте значення поняття “духовна культура”.
3. Дайте характеристику термінів «суспільний потенціал» і «самореалізація особистості».
4. Які інтегруючі сили об'єднують людей в суспільство?
5. Яке значення духовність має в процесі освіти та виховання людей?

Тема 4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.

Мета вивчення: визначення та осмислення екзистенціалів людського буття, меж та можливостей освіти у формуванні особистості

План лекції:

1. Філософське осмислення співвідношення в людині природного і соціального.
2. Освіта як духовний горизонт особистості.

Література

1. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
2. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.
3. А.В.Суворов. Формирование сознания при слепоглухоте// Ильенковские чтения - 2009. Э.В. Ильенков и перспективы развития гуманистической мысли. XI Международная научная конференция., Москва: МИЭТ, 2009.
4. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.

Ключові поняття: діяльність, свобода, творчість, відповідальність

Основний зміст

Питання1. У ХХІ столітті філософія звертається до осмислення своєї придатності в сферах соціокультурної практики, її увага зміщується від абстрактної метафізичної проблематики до людиновимірних аспектів осмислення реальності. Філософія освіти покликана дати більш адекватний інструментарій формування і розвитку людини. Сутність людини треба шукати не в особливостях нейрофізіологічних або генетичних структур, а в її відношенні до світу, яке у людини відмінне навіть від самих найближчих її родичів по біологічному виду.

Питання2 Основні аспекти буттєвих виявлень людської особистості в процесі освіти. Особистісна орієнтація сучасної освіти. Духовність як основа автономності суб'єкта освіти. Аксиологія освіти

Питання до самостійної роботи

1. Які глобальні зміни приводять до необхідності переосмислення природи людини?
2. Чи можливо формування у процесі освіти розвиненого інтелекту, чуттєвості та волі? Відповідь обґрунтуйте.
3. Пояснить, у чому полягає сутність людини?
4. Яке співвідношення в людині природного і соціального?
5. Як формується особистість?

Тема 5. Філософія і стратегія освіти у глобалізованому світі.

Мета вивчення: визначити основні аспекти освітньої парадигми в інформаційному суспільстві, проблеми і перспективи розвитку освіти.

План лекції

1. Постіндустріальні трансформації та виклики XXI століття.
2. Сучасні тенденції розвитку освіти.
3. Освітня ситуація в Україні.

Література

1. Кляшторний О. Вища освіта в контексті формування громадянського суспільства. // Українознавчий альманах. Випуск 11. – К., 2013. – с. 254 – 258.
2. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
3. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.
4. Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131.
5. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. М.: «Классика XXI», 2007, - 421с.

Ключові поняття: глобалізація, інтеграція, демократизація, гуманізація

Основний зміст

Питання 1. Світ націлений на новий глобальний порядок. Найвищі досягнення загальнолюдського прогресу співіснують в одній площині із викликами та загрозами глобальних проблем Це об'єктивний процес, що носить системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства, не оминаючи і сферу освіти.

Питання 2. Необхідність реформування сучасної системи світи обумовлена невідповідністю базових знань освітнього процесу і нової наукової картини світу, стилю сучасного життя. Сучасна освітня ситуація в суспільстві вимагає оновлення багатьох сторін педагогічної діяльності. Модернізація освітньої діяльності здійснюється з урахуванням європейських вимог, після входженням України у Європейській освітній і науковий простір.

Питання 3. Освіта XXI століття – це освіта для людини, і головним її завданням стає формування особистості, яка вміє критично мислити, використовувати набуті знання, а також прагне змінити на краще своє життя і життя своєї Української держави.

Питання до самостійної роботи:

1. Як глобалізаційні процеси впливають на зміну освітнього простору?
2. Назвіть і охарактеризуйте тенденції трансформації сучасної освіти в контексті глобалізаційних змін.
3. У чому полягає національна спрямованість освітнього процесу?
4. Чому зростає потреба в діалогічності і толерантності сучасної культури? Як це відображається в освітній практиці?
5. Назвіть і прокоментуйте прояви демократизації освіти в Україні.
6. Поясніть сутність та причини актуальності «комунікативного повороту» в сучасній культурі та освіті.

Тема 6. Наука в культурі сучасної цивілізації

Мета вивчення: осмислити феномен науки, визначити її корені, зв'язок із засадами людського буття, особливе значення має виважена оцінка феноменів науки в їх значенні для людини та історії.

План лекції

1. Наука у системі культури. Багатоаспектність феномена науки.
2. Наука як система знань, пізнавальна діяльність, вид духовного продукування і як соціальний інститут.
3. Функції наукового знання.

Література:

1. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
 2. Кримський С. Наука як феномен цивілізації // Вісник національної академії наук України. – 2003. - № 3. – с. 7-20.
 3. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. / В.А. Лекторский. - М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
 4. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
 5. Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149.
 6. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.
- Ключові поняття:** наука, об'єкт науки, предмет науки, раціоналізм, сцієнтизм.

Основний зміст

Питання 1. Розгляд науки стосовно світу культури може здійснюватися в кількох можливих проєкціях. Найбільш простою є просторова проєкція: наука посідає певне місце у світі культури, тобто має межі. Для того, щоб окреслити контури науки в першому наближенні, можна абстрагуватися від точного визначення того, що таке наука, і покладатися на сукупність усталених уявлень. Наука – це високоорганізована та високоспеціалізована діяльність по виробництву знань, сукупність об'єктивних знань, соціальний інститут.

Питання 2. Основне завдання науки — виявлення об'єктивних законів дійсності, а її головна мета — істинне знання. Критеріями науковості, які відрізняють науку від інших форм пізнання є: об'єктивність, системність, практична націленість, орієнтація на передбачення, суворота доказовість, обґрунтованість і достовірність результатів.

Питання 3. Наукове знання виконує такі функції: описування, пояснення, розуміння і передбачення. Описування – функція наукового знання та етап наукового дослідження, сутність якого у фіксації даних експеримента або спостереження за допомогою певної системи позначень, прийятих у даній науці (мова, символи, графіки тощо). Пояснення – функція наукового знання, змістом якої є розкриття сутності об'єкта, що вивчається. У науці широко застосовується форма пояснення, що розкриває причини, генетичні, функціональні, субстанційні зв'язки.

Питання до самостійної роботи:

1. Філософські образи науки та її методів.
2. Наука та культура.
3. Багатоаспектність феномена науки.
4. Функції науки.

Тема 7. Виникнення науки і закономірності її розвитку.

Мета вивчення: осмислити феномен виникнення науки, визначити її першоджерела, зв'язок із засадами людського буття. З'ясувати зв'язок науки і практики.

План лекції

1. Основні історичні етапи розвитку науки.
2. Закономірності розвитку науки.
3. Загальні моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії (концепції К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса, П. Фейєрабенда, Ст.Тулміна).

Література:

1. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с.
2. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576с.
3. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.,
4. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / Пер. с англ. Общ. ред. и вступ. ст. М. А. Кисселя. — М.: Прогресс, 1990.- 720 с.
5. Фейєрабенд П. Против методологического принуждения // Фейєрабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.

Ключові поняття: екстерналізм, інтерналізм, парадигма, наукова картина світу.

Основний зміст

Питання 1. Науковому знанню передувало донаукове знання, так зване стихійно-емпіричне, буденне пізнання, яке виникає разом з формуванням людського суспільства і здійснюється людьми в процесі всіх видів їхньої життєдіяльності. Наука у власному розумінні слова народилася в Європі лише в XVI-XVII ст., В період, звичайно іменованій великої наукової революцією. Її виникнення пов'язане з діяльністю таких учених, як Галілей, Кеплер, Ньютон. До цього часу слід віднести народження власне наукового методу, який характеризує специфічне співвідношення між теорією та експериментом.

Питання 2. Наукове пізнання являє собою відносно самостійну, цілеспрямовану пізнавальну діяльність, яка складається із взаємодії таких компонентів: 1) пізнавальної діяльності спеціально підготовлених груп людей, які досягли певного рівня знань, навичок, розуміння, виробили відповідні світоглядні та методологічні установки з приводу своєї професійної діяльності; 2) об'єктів пізнання, які можуть не збігатися безпосередньо з об'єктами виробничої діяльності, а також практики в цілому; 3) предмета пізнання, який детермінується об'єктом пізнання і проявляється в певних логічних формах; 4) особливих методів та засобів пізнання; 5) уже сформованих логічних форм пізнання та мовних засобів.

Питання 3. Карл Поппер розглядав науку як систему, що змінюється і розвивається. Цей аспект аналізу науки він представив у вигляді концепції зростання наукового знання. Науково-дослідна програма (НДП) – основне поняття концепції науки Імре Лакатоса. Згідно з його точкою зору, вона є основною одиницею розвитку і оцінки наукового знання. Розвиток наукового знання Томас Кун представив як процес зміни парадигм.

Питання до самостійної роботи:

1. Науки про природу і науки про культуру В. Дільтей, В. Виндельбанд, Г.Риккерт.
2. Методологія соціальних наук К.Поппера.
3. Філософська герменевтика Г.Гадамера.
4. Концепція науки і розвитку наукового знання К.Поппера.

Тема 8. Сутність науково-пізнавальної діяльності.

Мета вивчення: дати визначення гносеології як філософської теорії пізнання. Сформувати у студентів чітке уявлення про основні форми і способи пізнання, його види і рівні. Ознайомити студентів з проблемою істини практики філософії. Визначити зміст науки та її місце в сучасному світі. Дати наукове визначення емпіричного і теоретичного рівнів наукових досліджень, їх методи. Показати динаміку наукового пізнання.

План лекції

1. Сутність і структура пізнавального процесу.
2. Наукові революції та зміна типів раціональності.
3. Раціональне та ірраціональне у пізнанні.

Література:

1. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с.
2. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с.,
3. Ойзерман Т.И. Эмпирическое и теоретическое: различие, противоположность, единство // Вопр. филос. — 1985. — № 12. — С. 49—60; 1986. - № 1. - С. 74-86.
4. Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.
5. Основы методологии та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів /За ред.. А.Є.Конверського. – К.: "Центр учбової літератури", – 2010. – 352 с.

Ключові поняття: гносеологія, епістемологія, емпіризм, раціоналізм, істина.

Основний зміст

Питання 1. В своєму інваріантному сенсі пізнання є процесом сприйняття, засвоєння, збереження, трансляції та творчої трансформації знання. Ми розуміємо знання в його найбільш загальному значенні як адекватну щодо дійсності інформацію (істину) в усіх можливих для неї виявах – чуттєво-образному, понятійному, математичному, емоційному, духовно-сакральному тощо. За своєю структурою пізнання з необхідністю передбачає наявність трьох базових елементів – свого суб'єкту, об'єкту та взаємодію між ними. В залежності від спрямованості на той чи інший вияв знання виокремлюються різні види пізнання, серед яких за складністю та базовою початковістю для інших можна виділити елементарні та комплексні.

Питання 2. Згідно концепції Куна, довготривалі періоди нормальної науки перериваються короткими, але революційними періодами зміни парадигм. Починається це з кризи старої парадигми, її руйнування і пошуку нової. Зміна парадигм є науковою революцією. Наочний приклад - зміна класичної фізики (ньютонівської) на релятивістську (ейнштейнівську).

Питання 3. На основі елементарних видів пізнання та інтуїції формуються та актуалізуються комплексні види пізнання. Вони визначаються синтетичним поєднанням всіх елементарних видів пізнання при домінуванні одного з них. Таким чином, до комплексних видів пізнання відносяться наука, мистецтво, містика. Логка є інструментом доказу, інтуїція – відкриття.

Питання до самостійної роботи:

1. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
2. Основні форми рефлексивного осмислення наукового пізнання.
3. Наука як діяльність, соціальний інститут і система знання.
4. Наука і постіндустріальний світ.
5. Роль науки в процесі формування особистості в сучасному суспільстві.

Тема 9. Логічна структура науки.

Мета вивчення: осмислити логічну структуру науки, з'ясувати чим є наукове знання, які існують основні форми раціонального логічного мислення.

План лекції

- 1.Форми становлення і розвитку наукового знання: факт, проблема, ідея, гіпотеза.
- 2.Структура і функції наукової теорії. Закон як основний елемент теорії.
- 3.Основи науки та їх структура.

Література:

1. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с.
2. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. — 576с.
3. Степин В.С. Теоретическое знание. М.: Прогресс–Традиция, 2000. – 744 с.
4. Штанько В.И. Философия и методология науки : учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков : ХНУРЕ, 2002. – 292 с.

Ключові поняття:факт, проблема, ідея, гіпотеза, закон.

Основний зміст

Питання 1. Формами наукового пізнання: є ідея, проблема, факт, гіпотеза, теорія, концепція. Проблема – це суб'єктивна форма вираження необхідності розвитку знання, яка відображає суперечність між знанням і дійсністю або протиріччя в самому пізнанні; вона є одночасно засобом і методом пошуку нових знань. Постановка проблеми – це вихід з сфери вже вивченого у сферу того, що ще належить вивчити. Проблема як знання про незнання відображає негативний момент проблемної ситуації, який свідчить про обмеженість суб'єкта, його пізнавальних та практичних можливостей на певному етапі розвитку.

Питання 2. Теорія – це найбільш адекватна форма наукового пізнання, система достовірних, глибоких та конкретних знань про дійсність, яка має злагоджену логічну структуру і дає цілісне, синтетичне уявлення про закономірності та суттєві характеристики об'єкта. Вона дає істинне знання та пояснення певної сфери об'єктивної дійсності, дає змогу зрозуміти її загальні, необхідні, суттєві, внутрішні закономірні властивості та зв'язки.

Питання 3. Серед основних компонентів особливої уваги заслуговують ідеали і норми наукового пізнання. Це сукупність концептуальних, ціннісних, методологічних та інших установок, що притаманні даній науці на кожному конкретно-історичному етапі розвитку.Наукова картина світу – цілісна система уявлень про загальні властивості та закономірності дійсності, побудована в результаті узагальнення і синтезу фундаментальних наукових понять і принципів.

Питання до самостійної роботи:

1. Логіка наукового дослідження.
2. Поняття наукової раціональності та її різні моделі.
3. Наукова картина світу та її функції в дослідницькому процесі.
4. Особливості стилю мислення сучасної науки.

Тема 10. Методологічний арсенал науки.

Мета вивчення: осмислити методологічний арсенал науки, з'ясувати особливості методологічної ситуації в сучасній філософії.

План

1. Сутність і структура наукового методу пізнання.
2. Метод, методологія, методика.
3. Класифікація методів.

Література:

1. Штанько В.И. Философия и методология науки : учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков : ХНУРЕ, 2002. – 292 с.
2. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.
3. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів / За ред. А.Є.Конверського. – К.: "Центр учбової літератури", – 2010. – 352 с.
4. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
5. Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.

Ключові поняття: метод, методологія, методика, методологічний негативізм, методологічна ейфорія.

Основний зміст

Питання 1. У сучасній філософії проблеми методології та методу обговорюються у філософії науки, системному підході, синергетиці, феноменології та ін. Сучасна методологія уникає крайніх оцінок методологічних програм або абсолютизації будь-якої з них, що мало місце у минулому. Багатьма дослідниками обґрунтовується методологічний плюралізм (тобто різні методологічні підходи). У сучасній науці склалася багаторівнева концепція методологічної теорії.

Питання 2. Методологія науки розглядається як сукупність пізнавального інструменту (методологічні підходи, принципи, методи тощо), як філософська дисципліна, котра вивчає цей інструментарій і умови його продуктивного застосування. Таке розуміння віддзеркалює суть методології науки, але не охоплює різновиди методологічного дослідження і через це може розглядатися як вузьке поняття. У широкому розумінні методологія науки являє собою філософську дисципліну про генезис, будову і функціонування наукового знання, його трансформацію в пізнавальний інструментарій, тобто в науковий метод.

Питання 3. Окрім специфічних методів емпіричного і теоретичного рівня наукового пізнання, застосовуються також загальнонаукові, загальнологічні методи, які є всезагальними методами і засобами пізнання та мислення. До них належать: аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація. Вони використовуються як на емпіричному так і на теоретичному рівнях.

Питання до самостійної роботи:

1. Наука як теорія і метод.
2. Методи емпіричного та теоретичного дослідження.
3. Філософська методологія, її світоглядний, евристичний і прогностичний потенціал.

Навчально-методичні матеріали для лекцій:

- конспекти (тексти) лекцій у паперовій та електронній формі;
- список основної і додаткової літератури, рекомендованої студентам, за темами лекцій;
- підручники / навчальні посібники, розроблені викладачами кафедри:
 1. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
 2. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [текст]: навч. посіб. / За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 512 с.

Глосарій

1. Агностицизм – у теорії пізнання позиція, згідно з якою частково або повністю заперечується можливість раціонального пізнання.

2. Аксио́ма (грец. *аксі́ома* — загальноприйняте, безперечне, від *аксіо* — вважаю гідним, наполягаю, вимагаю):

- вихідне положення, самоочевидний принцип. В дедуктивних наукових теоріях *аксіомами* називають основні вихідні положення чи твердження якоїсь теорії, що приймаються без доведень, і з яких шляхом дедукції, тобто чисто логічними засобами, одержують весь інший її зміст. *Див.* Аксиоматичний метод;

- у переносному значенні те, що не потребує жодних доведень;

- аксіо́ма — це твердження, заперечення якого заперечує основи логічного мислення.

3.Аксиоло́гія (від грец. *аксі́а*—цінність) — наука про цінності, учення про природу духовних, моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв'язок між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини; розділ філософії. Зокрема, наука про цінності освіти, у яких представлена система значень, принципів, норм, канонів, ідеалів, які регулюють взаємодію в освітній сфері і формують компонент відносин у структурі особистості. **Аксиологія виховання** — орієнтація на цінності, що сприяють задоволенню потреб людини та відповідають особистим запитам і нормам у певній історичній та життєвій ситуації.

4.Аналіз – процес розчленування цілого на його складові частини, елементи.

5. Аналітична філософія — два пов'язані між собою напрями у філософії: логічний позитивізм та, як його суттєво видозмінене продовження, — лінгвістична філософія. Лінгвістичну філософію можна розглядати як певне відгалуження від логічного позитивізму, оскільки після її появи деякі з логічних позитивістів залишалися вірними основному духові логічного позитивізму. Хронологічні межі аналітичної філософії — початок 20-их — 60-ті роки ХХ ст.

6. Антиномія — поєднання двох взаємовиключних суджень, кожне з яких відзначається логічною доказовістю.

7. Верифікація (пізньолат. *verificatio* — підтвердження; лат. *verus* — істинний, *facio* — роблю) — доказ того, що вирогідний факт або твердження є істинним. Термін використовується в залежності від того, як обґрунтовується істина: базується вона на приведенні одного доказу або аргументу - чи вона повинна підтверджуватися можливістю багаторазово відтворювання, тобто перевірятися практикою.

8. Відчуття — психічний процес, результатом якого є відображення окремих властивостей предметів і явищ безпосередньо за допомогою органів чуття.

9. Віра — сприйняття людиною чого-небудь (тверджень, свідчень, фактів тощо) як істинних, правдивих іноді без попередньої перевірки на основі тільки внутрішнього, суб'єктивного переконання, що не потребує більш ніяких доказів.

10. Герменевтика — один із напрямів філософії, основним методом якого є витлумачення текстів

11. Гіпотеза — науково обґрунтоване припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ, вимагає перевірки досвідом або підтвердження фактами для того, щоб стати достовірною науковою теорією.

12. Глобалізація (англ. *globalization*) — перетворення певного явища на світове, планетарне, те, яке стосується усієї Землі, Земної кулі. Глобалізація - це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації.

13. Гносеологія — теорія пізнання.

14. Гуманізм — визнання людини найвищою цінністю у світі, повага до гідності та розуму людини; течія в західноєвропейській культурі епохи Відродження, право на щастя в житті, і вільний вияв природних почуттів і здібностей. Гуманізм це ставлення до людини, пройняте турботою про її благо, повагою до її гідності; людяність.

Гуманістичний світогляд протиставляється світоглядам, для яких людина не стоїть на вершині піраміди цінностей: релігійному, де найголовнішою цінністю проголошується Бог, класовому, для якого найважливіші інтереси певного класу, імперському, для якого найпершою цінністю є інтереси імперії тощо.

15. Дефініція – логічне визначення змісту певного поняття.

16. Детермінізм – визнання загальної об'єктивної закономірності й причинової зумовленості всіх явищ природи і суспільства

17. Досвід — відображення в людській свідомості законів об'єктивного світу і суспільної практики, одержане в результаті активного практичного пізнання. Сукупність практично засвоєних знань, навиків, знання життя, засноване на пережитому, випробуваному.

18. Еклектика – механічне поєднання різнорідних, часто протилежних принципів, поглядів, теорій, стилів; еклектик довільно вибирає з різних систем ті несумісні положення, які йому хотілося б зберегти або обґрунтувати.

19. Емпіризм – напрям у теорії пізнання, що надає перевагу чуттєвому досвіду перед теоретичними дослідженнями та узагальненнями.

20. Закон – філософська категорія для позначення істотного, сталого, повторюваного, спільного для зв'язків між предметами і явищами

21. Зміст – внутрішній зв'язок елементів і процесів організованої певним чином системи матеріальних і духовних явищ.

22. Ідеалізація – наділення когось або чогось властивостями, які відповідають ідеалові; логічна модель теоретичного об'єкта.

23. Індетермінізм (лат. *indeterminatus* — *невизначений, необмежений*) — філософське ідеалістичне вчення, що заперечує об'єктивну зумовленість явищ природи, суспільства й людської психіки, необхідний і закономірний зв'язок між ними.

24. Індукція – логічна операція, форма умовиводу, в якому на основі знання про окреме робиться висновок про загальне.

25. Інтеграція (від лат. *integrum* - ціле, *integratio* - відновлення) — 1) поєднання, взаємопроникнення. Це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле. Процес взаємозближення і утворення взаємозв'язків; 2) згуртування, об'єднання політичних, економічних, державних і громадських структур в рамках регіону, країни, світу.

26.Інтуїція – здогад, проникливість, які ґрунтуються на попередньому досвіді; у філософії – безпосереднє осягнення істини без наукового досвіду й логічних умовиводів

27.Ірраціоналізм – філософське вчення, згідно з яким розумові як основному видіві пізнання протиставляються інстинкт, віра, інтуїція

28. Істина – адекватне відтворення в пізнанні об'єктивної дійсності, відповідність пізнавальних образів об'єктові; твердження, що відповідає уявленню про належне.

29. Історизм – принцип наукового пізнання, згідно з яким процеси дійсності розглядаються в їхньому закономірному історичному розвитку.

30.Категоричний імператив – категорія філософії І. Канта, що позначає належну поведінку людини, відповідно до свободи волі й загальних вимог.

31.Конвенціоналізм – філософська концепція, згідно з якою наукові теорії й поняття є наслідком угоди між ученими.

32. Креаціонізм (англ. *creationism*) — віра в те, що світ, людина та різні форми життя на Землі створені вищою, надприродною силою. Креаціонізм не є цілісною доктриною — існує багато різновидів креаціонізму з різними уявленнями про час акту творіння та різним ставленням до сучасних наукових поглядів на біологічну та геологічну еволюцію.

33. Логіка – наука про закони, форми, прийоми та засоби мислення, спрямовані на пізнання та досягнення істини; розумність, внутрішня закономірність, правильність, послідовність.

34. Логос – термін давньогрецької філософії, що вживався у значеннях “слово”, “смысл”, “порядок”, “закон”, “розум” і розумівся як об'єктивна закономірність.

35. Матерія – спільна не створювана і незнищенна основа всіх речей, їх змін і форм, що здійснюється самочинно поза людською свідомістю

36.Метод – спосіб побудови та обґрунтування системи філософського знання; сукупність прийомів та операцій практичного і теоретичного освоєння дійсності.

37.Механіцизм – однобічний метод пізнання, що ґрунтується на визнанні механічного руху як єдиного способу існування її змін; зведення більш складних матеріальних утворень до простих елементів.

38. Мислення – вища форма цілеспрямованого й узагальненого пізнання суб'єктом істотних зв'язків і відносин між предметами і явищами, а також у творенні нових ідей і програмуванні дій.

39. Об'єкт – предмет, що є частиною зовнішнього матеріального світу; предмет пізнання, діяльності людини.

40. Освіта — цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з отримання знань, умінь, або щодо їх вдосконалення.

41. Парадигма (дав.-гр. *παράδειγμα*, *paradeigma* - приклад, зразок) - багатозначний термін, який залежно від контексту може означати:

1. Поняття античної і середньовічної філософії, що характеризує сферу вічних ідей як прототип, зразок, відповідно до якого бог-деміург створює світ сущого;

2. У сучасній філософії науки система теоретичних, методологічних і аксіологічних установок, які взяті за зразок розв'язування наукових задач і які поділяють всі члени наукового співтовариства.

42. Парадокс – думка, судження, що різко розходиться зі звичайним, загально усталеним, таке, що (іноді лише на перший погляд) суперечить здоровому глуздові; несподіване явище, що не відповідає звичним уявленням

43. Пізнання – процес цілеспрямованого активного відображення явищ зовнішнього світу і внутрішнього життя, процес нагромадження знань

44. Позитивізм – напрям у філософії і науці, який визнає справжніми знаннями ті, що базуються на досягненнях позитивних наук, а тому не потребують філософії

45. Поняття – думка, що відображає в узагальненій формі предмети і явища через виділення їх спільних і специфічних ознак

46. Практика – протилежний теорії спосіб освоєння світу з метою його предметного перетворення; переведення суб'єктивного в площину об'єктивного

47. Проблема – складне теоретичне або практичне питання, що потребує поглибленого дослідження і розв'язання

48. Прогрес – напрям розвитку, що характеризується переходом від нижчого до вищого, від менш організованого до більш організованого, досконалого

49. Простір (латинське: *spatium*) — протяжність, вмістилище, в якому розташовані предмети і відбуваються події. У філософії тривають дискусії щодо того, чи є простір окремою сутністю чи лише формою існування матерії. Простір характеризує співіснування об'єктів, їх протяжність і структурність, взаємне розташування.

50. Раціоналізм – філософський напрям, що вважає розум єдиним джерелом і критерієм пізнання

51. Релятивізм – методологічний принцип, який полягає в абсолютизації відносності й умовності змісту пізнання, а також моральних норм і принципів

- 52.Рефлексія** – спосіб мислення, що спрямований на осмислення й усвідомлення пізнавального акту й пізнання внутрішнього світу людини
- 53.Розсудок** – спосіб інтелектуальної діяльності відповідно до заданих схем і шаблонів, без проникнення у змістовну сутність поняття
- 54.Розум** – вища форма творчої інтелектуальної діяльності, що полягає в усвідомленому оперуванні поняттями і опирається на розкриття їхньої природи і змісту.
- 55.Сцієнтизм** (від лат. *scientia* — знання, наука) — тенденція до витлумачення філософського і соціологічного знання у світлі принципів і методів, властивих природничим наукам. Маючи гносеологічним джерелом різке зростання ролі й суспільної цінності природознавства в XIX—XX століттях, сцієнтизм виявляється насамперед у тенденції витлумачення природничо-наукового знання як найвищого вияву науковості; звідси — провідна ідея сцієнтизму про винятковість природничої науки, яка нібито єдина здатна пояснити весь суспільний прогрес.
- 56.Скептицизм** – філософське вчення, що піддає сумніву можливість достовірного пізнання світу
- 57.Структура** – взаєморозміщення й зв'язок складових частин чого-небудь; внутрішня будова чого-небудь
- 58.Судження** – форма думки, в якій стверджується або заперечується щось стосовно предметів чи явищ.
- 59.Теорія** – система вірогідних наукових знань про якусь сукупність об'єктів, яка описує, пояснює й передбачає явища певної предметної галузі.
- 60.Технократія** — невизначений термін, що часто використовується у публіцистиці та відсилає до техніцизму та техніки, технологій.
- 61.Уявлення** – здатність пам'яті до створення образу раніше сприйнятого предмета; форма чуттєвого відображення у вигляді наочно-образного знання
- 62.Умовивід** – спосіб логічного зв'язку висловлювань, за допомогою якого з наявних тверджень (засновків) можна одержати нове твердження (висновок).
- 63.Фальсифікаціонізм** – це теоретичний напрям, що наголошує на важливості спростовуваності як філософського принципу.
- 64.Феномен** – явище, що досягається в чуттєвому досвіді, об'єкт чуттєвого споглядання.
- 65.Формалізація** – метод, що полягає в заміні всіх змістовних термінів символами.
- 66.Цивілізація** — людська спільнота, яка впродовж певного періоду часу (процес зародження, розвиток, загибель чи перетворення цивілізації) має стійкі особливі риси в соціально-політичній організації, економіці та культурі (науці, технологіях, мистецтві тощо), спільні духовні цінності та ідеали, ментальність (світогляд).

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

Тема заняття: Філософія освіти в структурі філософських знань

Мета вивчення: визначити об'єкт, предмет, завдання та комплексний (інтегративний) характер філософії освіти

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Комплексний характер філософії освіти та етапи її формування.
2. Предмет і метод філософії освіти.
3. Взаємозв'язок філософії та освіти. Освітня функція філософії.

Література:

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / Віктор Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. – 819 с.
2. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
3. Базалук О. О. Філософія освіти: Навчальний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф., Юхименко.– К.: Кондор, 2010. – 164 с.
4. Коротяєв Б. І. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя : монографія / Б. І. Коротяєв, В. С. Курило. - Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. - 308 с.
5. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования (Учеб. для XXI в.) / Э.Н. Гусинский Э. Н., Ю. И. Турчанинова Ю.И. – М.: Логос, 2000. – 223 с.
6. Швырев В.С. Философия и стратегия образования// Вопросы философии, 1995. №11.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Знати предмет і метод філософії освіти.
2. Розуміти місце філософії освіти в системі наук про освіту.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Розкрийте комплексний (синтетичний) характер філософії освіти.
2. Назвіть напрями некласичної філософії в яких розглядалися проблеми освіти.
3. Охарактеризуйте предмет і завдання філософії освіти.
4. Умови та фактори виникнення філософії освіти.

Теми рефератів:

1. Протистояння науково-технічної (сцієнтичної) та гуманітарно-культурологічної парадигм в дискусіях про освіту.
2. Філософія та освіта як основа інтелектуального ідуховного розвитку особистості.
3. Основні аспекти сучасної освітньої парадигми.
4. Місце філософії освіти в системі наук про освіту.

Тема заняття: Феномен освіти в історико-філософському дискурсі

Мета вивчення: визначити вплив філософії на формування і розвиток освітнього простору та освітніх взаємодій.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Осмислення освіти в історико-філософській думці Стародавнього світу
2. Філософсько-педагогічні ідеї від Середньовіччя до Просвітництва
3. Освітні ідеї в некласичній філософії
4. освіта в парадигмі української дійсності і філософії

Література

1. Бадалянц О.В. Сущность образования. (Историко-философ. очерк) // Философские проблемы образования. - М., 1996. - С.41-49.
2. Базалук О. О. Філософія освіти: Навчальний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф., Юхименко.– К.: Кондор, 2010. – 164 с.
3. Бичко А. Національні аспекти філософської освіти в Україні / Ада Бичко // Філософія освіти: Науковий часопис. – 2005. – № 1. – С.210-229.
4. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций)/ Б.Гершунский. - М.: Интер Диалект +, 1997. - 697 с.
5. Дьюи Д. Демократия и образование / Пер. с англ. — Москва: Педагогика-пресс, 2000. – с.280.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розуміти феномен освіти в історико-філософському дискурсі.
2. Знати філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте освітні ідеї у філософських вченнях мислителів Стародавнього Сходу.
2. Поясніть філософське вчення про пайдею.
3. Розкрийте євдемоністична спрямованість педагогічних поглядів Аристотеля.
4. Прокоментуйте вчення Августина про роль держави і церкви у формуванні людини і суспільства.
5. Охарактеризуйте християнську теологію Фоми Аквінського і систему освіти й виховання в середньовічному суспільстві.

Теми рефератів:

1. Категоричний імператив І.Канта як основа освітньої діяльності.
2. Філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди в сучасній освітній практиці.
3. Освітні ідеї в некласичній філософії (позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, постмодернізм).
4. Гуманістична інтерпретація особистості в парадигмі екзистенційної філософії.
5. Філософські ідеї Д. Дьюї в сучасній освітній практиці.

Тема заняття: Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут

Мета вивчення: Сформувати розуміння соціокультурних контекстів освіти та роль освіти в процесах соціалізації особистості.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Соціальна сутність і функції освіти.
2. Суб'єктно-об'єктні відносини в освіті.
3. Сутність і види соціалізації. Освіта в процесах соціалізації людини.
4. Освіта у взаємодії з іншими соціальними інститутами суспільства.

Література:

1. Базалук О. О. Філософія освіти: Навчальний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф., Юхименко.– К.: Кондор, 2010. – 164 с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций). / Б.Гершунский. - М.: ИнтерДиалект+, 1997. - 697 с.
3. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
4. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.
5. Михальченко М. Філософія освіти і соціокультурна теорія. / Михальченко М. //Філософія освіти: Науковий часопис. -2005. –N 1, - с. 38-50.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Усвідомлювати соціальну сутність і функції освіти.
2. Вміти характеризувати суб'єктно-об'єктні відносини в освіті.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Що можна віднести до соціальних цінностей?
2. Розкрийте значення поняття “духовна культура”.
3. Дайте характеристику термінів «суспільний потенціал» і «самореалізація особистості».
4. Які інтегруючі сили об'єднують людей в суспільство?
5. Яке значення духовність має в процесі освіти та виховання людей?

Теми рефератів:

1. Освіта як особливий вид духовного виробництва
2. Освіта і соціальна мобільність.
3. Співвідношення природного і соціального в людині.
4. Соціокультурні контексти освіти : освіта і держава, освіта і наука, освіта і церква, освіта і родина.

Тема заняття: Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.

Мета вивчення: визначення та осмислення екзистенціалів людського буття, меж та можливостей освіти у формуванні особистості.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Співвідношення в людині природного і соціального. Фактори розвитку особистості.
2. Діяльна сутність людини.
3. Основні аспекти буттєвих виявлень людської особистості в процесі освіти.
4. Формування особистості як практична мета освіти і масове суспільство: парадоксальність ситуації.

Література:

1. Андрєєва Т.О. Від феномена людини до феномена людства / Т.О. Андрєєва. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 237 с.
2. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / В. Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. – 819 с.
3. Скороходова О.И. Как я воспринимаю, представляю и понимаю окружающий мир. — М., 1990. —448 с. С. 373—374.
4. А.В.Суворов. Формирование сознания при слепоглухоте // Ильенковские чтения - 2009. Э.В. Ильенков и перспективы развития гуманистической мысли. XI Международная научная конференция, Москва: МИЭТ, 2009.
5. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розуміти роль освіти в процесах соціалізації особистості.
2. Розуміти роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті людини.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Які глобальні зміни приводять до необхідності переосмислення природи людини?
2. Чи можливо формування у процесі освіти розвиненого інтелекту, чуттєвості та волі? Відповідь обґрунтуйте.
3. Пояснить, у чому полягає сутність людини?
4. Яке співвідношення в людині природного і соціального?
5. Як формується особистість?

Теми рефератів:

1. Формування особистості як практичне завдання освіти і проблема уніфікації в системі освіти.
2. Роль освіти в процесах соціалізації особистості.
3. Роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті людини.
4. Діалогічність і толерантність в сучасній освітній практиці.
5. Система освіти в Україні.

Тема заняття: Філософія і стратегія освіти в глобалізованому суспільстві.

Мета вивчення: визначити основні аспекти освітньої парадигми в інформаційному суспільстві, проблеми і перспективи розвитку освіти.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Освіта в інформаційному суспільстві (в механізмах соціальної взаємодії, в особистому та публічному житті).
2. Особистісна орієнтація нової освітньої парадигми.
3. Вища освіта в Україні в контексті цивілізаційних змін.
4. Проблеми і напрями модернізації національної вищої освіти.

Література:

1. Кляшторний О. Вища освіта в контексті формування громадянського суспільства. // Українознавчий альманах. Випуск 11. –К., 2013. – с. 254 – 258.
2. Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.
3. Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131.
4. Тхагансоев Х.Г. О новой парадигме образования / Х.Г. Тхагансоев. - Педагогіка. – 1999. – № 1. – с. 102 – 110.
5. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее / Р. Флорида. - М.: «Классика XXI», 2007, - 421с.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розуміти роль освіти в інформаційному суспільстві.
2. Розуміти особистісну орієнтацію нової освітньої парадигми.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Як глобалізаційні процеси впливають на зміну освітнього простору?
2. Назвіть і охарактеризуйте тенденції трансформації сучасної освіти в контексті глобалізаційних змін.
3. У чому полягає національна спрямованість освітнього процесу?
4. Чому зростає потреба в діалогічності і толерантності сучасної культури? Як це відображається в освітній практиці?
5. Назвіть і прокоментуйте прояви демократизації освіти в Україні.
6. Поясніть сутність та причини актуальності «комунікативного повороту» в сучасній культурі та освіті.

Тема заняття: Наука як цілісна соціальна система.

Мета вивчення: осмислити феномен науки, визначити її корені, зв'язок із засадами людського буття, особливе значення має виважена оцінка феноменів науки в їх значенні для людини та історії.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Наука у системі культури.
2. Багатоаспектність феномена науки.
3. Функції науки.

Література:

1. Гайденок П.П. Научная рациональность и философский разум / П. Гайденок. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.
2. Кримський С. Наука як феномен цивілізації // Вісник національної академії наук України. – 2003. - № 3. – с. 7-20.
3. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. / В.А. Лекторский. - М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
4. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
5. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / Пер. с англ. Общ. ред. и вступ. ст. М. А. Киссея. — М.: Прогресс, 1990.- 720 с.
6. Фейерабенд П. Против методологического принуждения // Фейерабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

2. Розуміти багатоаспектність феномена науки.
3. Розуміти функції науки.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

5. Філософські образи науки та її методів.
6. Наука та культура.
7. Філософія в епоху віртуалізації культури.
8. Роль філософії у формуванні ціннісних орієнтацій особистості.

Тема заняття: Виникнення науки і закономірності її розвитку

Мета вивчення: осмислити феномен виникнення науки, визначити її першоджерела, зв'язок із засадами людського буття. З'ясувати зв'язок науки і практики.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Основні історичні етапи розвитку науки.
2. Закономірності розвитку науки.
3. Загальні моделі розвитку науки у сучасній зарубіжній філософії (концепції К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса, П. Фейєрабенда, Ст. Тулміна).

Література:

1. Степин В.С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность // Вопросы философии. – 2003. - №8. – С.5 – 17.
2. Гайденок П.П. Научная рациональность и философский разум. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.
3. Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149.
4. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
5. Уайтхед А. Н. Избранные работы по философии / Пер. с англ. Общ. ред. и вступ. ст. М. А. Киссея. — М.: Прогресс, 1990.- 720 с.
6. Фейєрабєнд П. Протїв методологїческого принужденїя // Фейєрабєнд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Знати основні історичні етапи розвитку науки.
2. Розуміти закономірності розвитку науки.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Науки про природу і науки про культуру В. Дільтей, В. Виндельбанд, Г. Риккерт.
2. Методологія соціальних наук К. Поппера.
3. Філософська герменевтика Г. Гадамера.
4. Структурний метод в гуманітарних науках М. Фуко.
5. Філософія науки: історичні форми взаємозв'язку.
6. Концепція науки і розвитку наукового знання К. Поппера.

Тема заняття: Логічна структура науки.

Мета вивчення: Осмислити логічну структуру науки, з'ясувати чим є наукове знання, які існують основні форми раціонального логічного мислення.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Наукове знання, його структура і особливості.
2. Рівні наукового знання.
3. Засади (основи), принципи, закони, категорії, ідеї, теорії як складові елементи логічної структури науки.
4. Форми становлення і розвитку наукового знання: факт, проблема, ідея, гіпотеза, гіпотетична теорія.

Література:

1. Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
2. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.
3. Кохановский В.П. Основы философии науки. Учебное пособие для аспирантов / В.П. Кохановский, [и др.]- Ростов н/Д: Феникс, 2004. — 608 с. (Серия «Высшее образование».)
4. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. — 576с.
5. Ойзерман Т.И. Эмпирическое и теоретическое: различие, противоположность, единство // Вопр. филос. — 1985. — № 12. — С. 49—60; 1986. - № 1. - С. 74-86.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розуміти логіку наукового дослідження.
2. Розуміти особливості стилю мислення сучасної науки.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Що є об'єктом та предметом науки?
2. В чому полягає особливість мови науки?
3. Що є основами науки?
4. Роль цінностей у науковому пізнанні.

Теми рефератів:

5. Логіка наукового дослідження.
6. Поняття наукової раціональності та її різні моделі.
7. Наукова картина світу та її функції в дослідницькому процесі.
8. Особливості стилю мислення сучасної науки.

Тема заняття:Сутність науково – пізнавальної діяльності.

Мета вивчення:Дати визначення гносеології як філософської теорії пізнання. Сформувати у студентів чітке уявлення про основні форми і способи пізнання, його види і рівні.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

1. Структура науково-пізнавальної діяльності.
2. Об'єкт і суб'єкт наукового пізнання, їх взаємодія.
3. Етапи пізнавального процесу. Філософські засади побудови наукових теорій.

Література:

1. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів /За ред.. А.Є.Конверського. – К.: "Центр учбової літератури", – 2010. – 352 с.

2. Гайденок П.П. Научная рациональность и философский разум. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.

3. Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсеєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.

4. Швырев В.С. Анализ научного познания: основные направления, формы, проблемы. — М., 1988. — 176 с.

5. Ойзерман Т.И. Эмпирическое и теоретическое: различие, противоположность, единство // Вопр. филос. — 1985. — № 12. — С. 49—60; 1986. - № 1. - С. 74-86.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розуміти структуру науково-пізнавальної діяльності.
2. Знати етапи пізнавального процесу.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
2. Основні форми рефлексивного осмислення наукового пізнання.
3. Наука як діяльність, соціальний інститут і система знання.
4. Наука і постіндустріальний світ.
5. Роль науки в процесі формування особистості в сучасному суспільстві.

Тема заняття:Методологічний арсенал науки.

Мета вивчення:Осмыслити методологічний арсенал науки, з'ясувати особливості методологічної ситуації в сучасній філософії.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття:

- 1.Структура наукового методу.
- 2.Типологія наукових методів.
- 3.Загальна характеристика методів емпіричного, теоретичного та експериментального дослідження.

Література:

- 1.Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів /За ред.. А.Є.Конверського. – К.: "Центр учбової літератури", – 2010. – 352 с.
2. Кохановский В.П. Основы философии науки. Учебное пособие для аспирантов / В.П. Кохановский, [и др.] - Ростов н/Д: Феникс, 2004. — 608 с. (Серия «Высшее образование».)
3. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. — 576с.
4. Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.
- 5.Фейерабенд П. Против методологического принуждения // Фейерабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

- 1.Розуміти структуру наукового методу.
- 2.Знати методи емпіричного та теоретичного дослідження, вміти їх застосовувати.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

4. Наука як теорія і метод.
5. Методи емпіричного та теоретичного дослідження.
6. Філософська методологія, її світоглядний, евристичний і прогностичний потенціал.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

ПАКЕТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ

до навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

Контрольні питання за кожною темою навчальної дисципліни відповідно до робочої програми

Тема №1. Філософія освіти в структурі філософських знань

1. Розкрийте комплексний (синтетичний) характер філософії освіти.
2. Назвіть напрями некласичної філософії в яких розглядалися проблеми освіти.
3. Охарактеризуйте предмет і завдання філософії освіти.
4. Охарактеризуйте умови та фактори виникнення філософії освіти.

Тема №2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі

1. Охарактеризуйте освітні ідеї у філософських вченнях мислителів Стародавнього Сходу.
2. Поясніть філософське вчення про пайдею.
3. Розкрийте евдемоністична спрямованість педагогічних поглядів Аристотеля.
4. Прокоментуйте вчення Августина про роль держави і церкви у формуванні людини і суспільства.
5. Охарактеризуйте християнську теологію Фоми Аквінського і систему освіти й виховання в середньовічному суспільстві.

Тема №3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут

1. Що можна віднести до соціальних цінностей?
2. Розкрийте значення поняття “духовна культура”.
3. Дайте характеристику термінів «суспільний потенціал» і «самореалізація особистості».
4. Які інтегруючі сили об'єднують людей в суспільство?
5. Яке значення духовність має в процесі освіти та виховання людей?

Тема №4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.

1. Які глобальні зміни приводять до необхідності переосмислення природи людини?

2. Чи можливо формування у процесі освіти розвиненого інтелекту, чуттєвості та волі? Відповідь обґрунтуйте.
3. Поясніть, у чому полягає сутність людини?
4. Яке співвідношення в людині природного і соціального?
5. Як формується особистість?

Тема №5. Філософія і стратегія освіти в глобалізованому суспільстві.

1. Як глобалізаційні процеси впливають на зміну освітнього простору?
2. Назвіть і охарактеризуйте тенденції трансформації сучасної освіти в контексті глобалізаційних змін.
3. У чому полягає національна спрямованість освітнього процесу?
4. Чому зростає потреба в діалогічності і толерантності сучасної культури? Як це відображається в освітній практиці?
5. Назвіть і прокоментуйте прояви демократизації освіти в Україні.
6. Поясніть сутність та причини актуальності «комунікативного повороту» в сучасній культурі та освіті.

Тема №6. Наука як цілісна соціальна система.

1. Філософські образи науки та її методів.
2. Наука та культура.
3. Філософія в епоху віртуалізації культури.
4. Роль філософії у формуванні ціннісних орієнтацій особистості.

Тема №7. Виникнення науки і закономірності її розвитку

1. Науки про природу і науки про культуру (В.Дільтей, В.Виндельбанд, Г.Риккерт).
2. Методологія соціальних наук К.Поппера.
3. Філософська герменевтика Г.Гадамера.
4. Концепція науки і розвитку наукового знання К.Поппера.

Тема №8. Сутність науково – пізнавальної діяльності.

1. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
2. Основні форми рефлексивного осмислення наукового пізнання.
3. Наука як діяльність, соціальний інститут і система знання.
4. Наука і постіндустріальний світ.
5. Роль науки в процесі формування особистості в сучасному суспільстві.

Тема №9. Логічна структура науки.

1. Що є об'єктом та предметом науки?
2. В чому полягає особливість мови науки?
3. Що є основами науки?
4. Роль цінностей у науковому пізнанні.

Тема №10. Методологічний арсенал науки.

1. Як співвідносяться теорія і метод?
2. Охарактеризуйте методи емпіричного та теоретичного дослідження.
3. Розкрийте сутність філософської методології, її світоглядний, евристичний і прогностичний потенціал.

Тематика рефератів з дисципліни «Філософія освіти і науки»

1. Наука і освіта: сучасні трансформації.
2. Освіта як предмет філософської рефлексії.
3. Парадигмальний статус філософії освіти.
4. Протистояння емпірико-аналітичного та гуманітарного напрямів у дискусіях про освіту.
5. Філософія Е. Ільєнкова про соціальну сутність особистості.
6. Методологія філософії прагматизму, екзистенціалізму, постмодернізму в сучасних підходах до процесів освіти людини (на вибір студента).
7. Формування індивідуальності людини як практичне завдання освіти і масове суспільство.
8. Освіта та її аксіологічні виміри.
9. Екологічна компонента в освіті ХХІ століття.
10. Філософія та освіта як основа інтелектуального і духовного розвитку особистості.
11. Освіта та самоосвіта в реаліях сучасного світу.
13. Надбання, проблеми і суперечності глобалізованого світу.
14. Гендерна рівність як прояв демократизації сучасної освітньої практики.
15. Сучасна освітня практика і майбутнє людства: проблеми, пошуки, сподівання.
16. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України.
17. Використання інформаційних технологій в освіті: здобутки і ризики.
18. Українська наука і освіта як фундамент стратегії випереджального розвитку України.
19. Ринок освітніх послуг в Україні.
20. Академічна мобільність в обґрунтуванні засад розвитку сучасної вищої освіти.
21. Наука та культура.
22. Філософія в епоху віртуалізації культури.
23. Науки про природу і науки про культуру (В. Дільтей, В. Виндельбанд, Г. Риккерт).
24. Методологія соціальних наук К. Поппера.

25. Філософія науки: історичні форми взаємозв'язку.
26. Концепція науки і розвитку наукового знання К.Поппера.
27. Поняття наукової раціональності та її моделі.
28. Наукова картина світу та її функції в дослідницькому процесі.
29. Особливості стилю мислення в сучасній науці.
30. Наука як діяльність, соціальний інститут і система знання.
31. Наука і постіндустріальний світ.
32. Роль науки в процесі формування особистості в сучасному суспільстві.
33. Наука як теорія і метод.
34. Сутність і структура наукового методу пізнання.
35. Класифікація методів дослідження.
36. Філософська методологія, її світоглядний, евристичний і прогностичний потенціал.
37. Системно-структурна організація Універсуму.
38. Динамічна організація буття. Рух і розвиток.
39. Наука в контексті соціокультурної динаміки і кризи техногенної цивілізації.
40. Майбутнє науки як філософська проблема.
41. Наука як феномен техногенної цивілізації.
42. Класичний, неklasичний і постнеklasичний типи наукової раціональності.
43. Специфіка становлення наукової свідомості в культурних традиціях Заходу і Сходу.
44. Образ науки в культурі постмодерну.
45. Глобальний еволюціонізм і сучасна наукова картина світу.
46. Наукові революції і перебудова основ науки.
47. Етичні проблеми науки ХХІ ст.
48. Динаміка науки як процес породження нового знання.
49. Постнеklasична наука і зміна світоглядних орієнтацій техногенної цивілізації.
50. Соціально-гуманітарні науки: виникнення, особливості, методологія.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 15**

1. Загальна модель розвитку науки в концепціях П. Фейєрбенда і С. Тулміна. 50б.
2. Освіта в інформаційному суспільстві: проблеми і перспективи. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 16**

1. Критичний раціоналізм К. Поппера. 50б.
2. Людина, індивід, особистість: сутність та співвідношення понять. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 17**

1. Формування особистості як практичне завдання освіти і проблема уніфікації у сучасній освіті. 50б.
2. Види і рівні наукового знання. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 18**

1. Наука і освіта: характер взаємозв'язків і перспективи взаємодії. 50б.
2. Метод, методологія, методика. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 19**

1. Ідеї патристики і схоластики в середньовічній освіті. 50б.
2. Етико-філософські засади освітнього процесу. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 20**

1. Освіта і наука, як комплексний соціокультурний феномен. 50б.
2. Складові елементи логічної структури науки: засади, принципи, закони, категорії, ідеї, теорії. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет
Навчальна дисципліна **ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ**
Контрольне завдання **варіант № 21**

1. Роль інформаційних технологій у сучасній освіті і науці. 50б.
2. Гностицизм, агностицизм, скептицизм: сутність і співвідношення понять. 50б.
Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет

Навчальна дисципліна ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Контрольне завдання

варіант № 22

1. Принцип «спорідненої праці» у філософії Г.Сковороди та його актуальність у сучасній освітній практиці. 50б.

2. Раціональне, нераціональне та ірраціональне в науці.. 50б.

Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет

Навчальна дисципліна ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Контрольне завдання

варіант № 23

1. Назвіть і охарактеризуйте прояви демократизації сучасної освіти 50б.

2. Рівні і форми пізнання. 50б.

Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет

Навчальна дисципліна ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Контрольне завдання

варіант № 24

1. Мета і особливості трансформації системи освіти і науки України в контексті глобалізаційних процесів сучасності. 50б.

2.Тенденції і закономірності розвитку науки. 50б.

Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Донбаський державний педагогічний університет

Навчальна дисципліна ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Контрольне завдання

варіант № 25

1. Використання нових інформаційних технологій в науковому й освітньому процесі: здобутки і ризики. 50б.

2. Сцієнтизм та антисцієнтизм. 50б.

Кафедра філософії, соціально-політичних і правових наук.

Питання до заліку

1. Освіта як предмет філософської рефлексії.
2. Філософія освіти в структурі філософських знань.
3. Умови та фактори виникнення філософії освіти.
4. Комплексний (інтегративний) характер філософії освіти.
5. Концепт філософії освіти: об'єкт, предмет, функції.
6. Протистояння науково-технічної (сцієнтичної) та гуманітарно-культурологічної парадигм в дискусіях про освіту.
7. Філософія та освіта як основа інтелектуального і духовного розвитку особистості.
8. Основні аспекти сучасної освітньої парадигми.
9. Проблема ситуація в сучасній освіті. Місце філософії освіти в системі наук про освіту.
10. Філософсько-педагогічні ідеї античності.
11. Філософсько-педагогічна думка Середньовіччя. Поява і роль університетів.
12. Освітні ідеї Нового часу і Просвітництва.
13. Філософсько-освітні ідеї Дж.Локка.
14. Категоричний імператив І.Канта як основа освітньої діяльності.
15. Філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди в сучасній освітній практиці.
16. Принцип «спорідненої праці» у філософії Г.Сковороди та його актуальність у сучасній освітній практиці.
17. Освітні ідеї в неklasичній філософії (позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, постмодернізм).
18. Гуманістична інтерпретація особистості в парадигмі екзистенційної філософії.
19. Філософські ідеї Д. Дьюї в сучасній освітній практиці.
20. Освіта як особливий вид духовного виробництва. Еволюція ідеалу освіченості в межах історико-філософського дискурсу.
21. Освіта як комплексний соціокультурний феномен.
22. Співвідношення природного і соціального в людині.

23. Соціокультурні контексти освіти : освіта і держава, освіта і наука, освіта і церква, освіта і родина.
24. Біологізаторські та соціологізаторські концепції особистості.
25. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.
26. Трансформація особистості в суперечностях епохи та сучасні проблеми освіти: перехід від особистісно-відчуженого до особистісно-орієнтованого навчання.
27. Формування особистості як практичне завдання освіти і проблема уніфікації в системі освіти.
28. Роль освіти в процесах соціалізації особистості.
29. Роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті людини.
30. Діалогічність і толерантність в сучасній освітній практиці.
31. Система освіти в Україні.
32. Мета і особливості реформування системи вітчизняної освіти в контексті глобалізаційних процесів сучасності.
33. Функції освіти.
34. Освіта як чинник стратифікації суспільства та соціальної мобільності.
35. Перехід від системи підпорядкування до системи співробітництва у педагогічних відносинах як прояв демократизації сучасної освіти.
36. Наука і освіта: характер взаємозв'язків і перспективи взаємодії.
37. Використання нових інформаційних технологій в освіті: здобутки і ризики.
38. Сутність і форми демократизації сучасної освіти.
39. Сутність і функції неперервної освіти.
40. Спілкування як основа освітніх взаємодій. Діалогічність європейської системи освіти.
41. Освіта як стратегічний ресурс розвитку суспільства. Вплив глобалізації на сучасні університети.
42. Проблема культурної інтеграції та уніфікації в глобалізаційних процесах сучасності.
43. Етико-філософські засади освітнього процесу.
44. Тенденції трансформації сучасної освіти.
45. Освіта в інформаційному суспільстві («суспільстві знань»): проблеми і перспективи.
46. Національна спрямованість освітнього процесу.
47. Університет в системі інтеграції освіти і науки.
48. Формування нової філософської парадигми освіти в сучасній Україні: проблеми і перспективи.
49. Гендерна рівність як прояв демократизації сучасної освітньої практики.
50. Вища освіта в Україні в контексті сучасних цивілізаційних змін.

Підсумковий контроль – екзамен

Теоретичні питання

1. Наука і освіта як предмет філософської рефлексії.
2. Загальна характеристика основних проблем філософії науки.
4. Наука в системі культури. Багатоаспектність феномена науки.
5. Співвідношення світоглядних, філософських, методологічних, логіко-гносеологічних і соціологічних аспектів науки.
6. Соціальна сутність та функції науки.
7. Виникнення науки і закономірності її розвитку.
8. Основні історичні етапи розвитку науки.
9. Гносеологічна проблематика в історико-філософському дискурсі.
10. Концепції істини у філософії.
11. Постпозитивізм: головні ідеї та персоналії.
12. Концепція критичного раціоналізму К.Поппера.
13. Теорія наукових революцій Т.Куна.
14. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.
15. "Методологічний анархізм" П.Фейєрабенда.
16. Наукове знання як система, його особливості і структура.
17. Принципи верифікації та фальсифікації як способи демаркації наукового та ненаукового знання.
18. Диференціація та інтеграція наук.
19. Наукова картина світу, її історичні форми і функції.
20. Форми становлення і розвитку наукового знання: факт, проблема, ідея, гіпотеза, теорія.
21. Тенденції розвитку сучасної науки.
22. Ідеали та норми наукового дослідження.
23. Сутність і структура науково-пізнавальної діяльності.
24. Раціональне та ірраціональне в пізнавальній діяльності.
25. Рівні і форми пізнання.
26. Критерії науковості знань.
27. Класифікація наук.
28. Наукове та позанаукове знання в сучасній культурі.

29. Структура і функції наукової теорії. Закон як ключовий елемент теорії.
30. Методологічний арсенал науки.
31. Наука як теорія і метод.
32. Сутність і структура наукового методу пізнання.
33. Класифікація наукових методів.
34. Характеристика методів емпіричного дослідження.
35. Характеристика методів теоретичного дослідження.
36. Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності.
37. Метод і методологія.
38. Метод, методологія і методика: сутність і співвідношення понять.
39. Технократія і технофобія як крайні світоглядні оцінки НТР і її соціальних наслідків.
40. Етичні проблеми науки XXI ст. Сцієнтизм та антисцієнтизм.
41. Філософсько-педагогічні ідеї античності.
42. Категоричний імператив І.Канта як основа освітньо-педагогічних взаємодій.
43. Філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди в сучасній освітній практиці.
44. Принцип «спорідненої праці» у філософії Г.Сковороди та його актуальність у сучасній освітній практиці.
45. Вища освіта в Україні в контексті сучасних цивілізаційних змін.
46. Філософія освіти в структурі філософських знань.
47. Умови та фактори виникнення філософії освіти. Комплексний (інтегративний) характер філософії освіти.
48. Етико-філософські засади освітнього процесу.
49. Протистояння науково-технічної та гуманітарно-культурологічної парадигм в дискусіях про освіту.
50. Сутність і функції неперервної освіти.
51. Освітні ідеї в некласичній філософії (позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм).
52. Соціокультурні контексти освіти : освіта і держава, освіта і наука, освіта і церква, освіта і родина.
53. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.
54. Роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті сучасної людини.
55. Мета і особливості трансформації системи освіти в Україні в контексті глобалізаційних процесів сучасності.
56. Освіта як чинник стратифікації суспільства та соціальної мобільності.
57. Наука і освіта: характер взаємозв'язків і перспективи взаємодії.
58. Сутність і форми демократизації сучасної освіти.
59. Освіта як стратегічний ресурс розвитку суспільства. Вплив глобалізації на сучасні університети.
60. Освіта в інформаційному суспільстві: проблеми і перспективи.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ
Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

Методичні поради

1. Освоєння матеріалу має будуватися на принципах теоретичності та актуальності, плюралізму та історико-порівняльного аналізу.
2. Доцільно проблематизувати актуальні питання сучасної освітньої практики і науки.
3. З метою уникання довільних та безпідставних міркувань необхідно прагнути до побудови концептуальних схем інтерпретації проблемних питань

Тема	Завдання	Рекомендована література	Форма контролю
1. Основні проблеми сучасної філософії освіти і науки.	1. Освіта, як предмет філософської рефлексії. 2. Наука і освіта: сучасні трансформації. 3. Парадигмальний статус філософії освіти. 4. Протистояння емпірико-аналітичного та гуманітарного напрямів у дискусіях про освіту.	1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид., допов. / Віктор Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. – 819 с. 2. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с. 3. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти. – К.: Кондор, 2001.- 164 с. 4. Коротяєв Б. І. Освітній простір: очікування та виклики часу й життя : монографія / Б. І. Коротяєв, В. С. Курило. - Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. - 308 с.	Реферат, опитування.
2. Феномен освіти і науки в історико-філософському дискурсі.	1. Філософсько-педагогічні ідеї античності. 2. Філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди в сучасній освітній практиці. 3. Філософія і наука: історичні форми взаємозв'язку. 4. Науки про природу і науки про культуру (В. Дільтей, В. Виндельбанд, Г.Риккерт).	1. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти. – К.: Кондор, 2001.- 164 с. 2. Бичко А. Національні аспекти філософської освіти в Україні / Ада Бичко // Філософія освіти: Науковий часопис. – 2005. – № 1. – С.210-229. 3. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентиров. образоват. концепций). - М.: ИнтерДиалект+, 1997. - 697 с. 4. Дьюи Д. Демократия и образование / Пер. с англ. — Москва:	Реферат, опитування,

		Педагогика-пресс, 2000. – с.280.	
3.Духовні виміри людського буття та загальнолюдські цінності.	<p>1.Формування індивідуальності людини як практичне завдання освіти і масове суспільство.</p> <p>2.Освіта та її аксіологічні виміри.</p> <p>3.Філософія та освіта як основа інтелектуального і духовного розвитку особистості.</p> <p>4. Освіта як особливий вид духовного виробництва. Еволюція ідеалу освіченості в межах історико-філософського дискурсу.</p>	<p>1.Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти. – К.: Кондор, 2001.- 164 с.</p> <p>2.Деттерер А.В. Введение в философию и историю образования: Учеб. пособие / Том. гос. пед. ун-т. - Томск, 1998. - 270 с.</p> <p>3.Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.</p> <p>4.Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.</p>	Реферат, опитування.
4.Інновації в сучасній освіті і науки.	<p>1.Сучасна освітня практика і майбутнє людства: проблеми, пошуки, сподівання.</p> <p>2.Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України.</p> <p>3.Використання інформаційних технологій в освіті: здобутки і ризики.</p> <p>4.Поняття наукової раціональності та її моделі.</p>	<p>1.Ильенков Э.В. Философия и культура: М.: Политиздат, 1991. - 462 с.</p> <p>2.Ильенков Э.В. Александр Иванович Мещеряков и его педагогика.// «Молодой коммунист», 2 (1975), с. 80–84.</p> <p>3.Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.</p> <p>4.Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131.</p>	Реферат, опитування.
5.Науково-філософський	Кредитно-модульне завдання №1	1.Кляшторний О. Вища освіта в контексті	Виконання тестових

<p>спосіб сприйняття дійсності в парадигмі освіти ХХІ століття.</p>		<p>формування громадянського суспільства. // Українознавчий альманах. Випуск 11. – К., 2013. – с. 254 – 258. 2.Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с. 3.Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131. 4.Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. М.: «Классика ХХІ», 2007, - 421с</p>	<p>завдань (індивідуальних завдань).</p>
<p>6.Предмет філософії науки.</p>	<p>1.Концепція науки і розвитку наукового знання К.Поппера. 2.Наукова картина світу та її функції в дослідницькому процесі. 3.Наука як теорія і метод. 4.Наука як діяльність, соціальний інститут і система знання.</p>	<p>1.Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с. 2.Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149. 3.Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с. 4.Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>

<p>7. Становлення філософії науки та основні етапи її розвитку.</p>	<p>1. Особливості стилю мислення в сучасній науці. 2. Наука і постіндустріальний світ. 3. Методологія соціальних наук К. Поппера. 4. Наука та антинаука в концепції Дж. Холтона.</p>	<p>ПАРАПАН, 2008. – 328с.</p> <p>1. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576с. 2. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с., 3. Степин В.С. Теоретическое знание. М.: Прогресс–Традиция, 2000. – 744 с. 4. Фейерабенд П. Против методологического принуждения // Фейерабенд П. Избр. труды по методологии науки: Переводы с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С. Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – с. 125 – 467.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>
<p>8. Неопозитивістські концепції емпіричного та теоретичного.</p>	<p>1. Основні тенденції, напрями і риси неопозитивізму. 2. Основні етапи розвитку позитивізму, проблема знання. 3. Основні ідеї Віденського гуртка ХХ століття. 4. Позитивізм і його трансформація в неопозитивізм.</p>	<p>1. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с. 2. Кремінь В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремінь, В.В. Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 528 с., 3. Ойзерман Т.И. Эмпирическое и теоретическое: различие, противоположность, единство // Вопр. филос. — 1985. — № 12. — С. 49—60; 1986. - № 1. - С. 74-86. 4. Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>

<p>9.Постпозитивістські концепції науково-дослідних програм.</p>	<p>1. Концепція критичного раціоналізму К.Поппера.</p> <p>2.Теорія наукових революцій Т.Куна.</p> <p>3.Методологія науково-дослідницьких програм І.Лакатоса.</p> <p>4."Методологічний анархізм" П.Фейєрабенда.</p>	<p>1.Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. — 576с.</p> <p>2.Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.</p> <p>3.Степин В.С. Теоретическое знание. М.: Прогресс–Традиция, 2000. – 744 с.</p> <p>4.Штанько В.И. Философия и методология науки : учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков : ХНУРЕ, 2002. – 292 с.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>
<p>10.Знання та його динаміка в філософії науки</p>	<p>1.Динаміка науки як процес породження нового знання.</p> <p>2.Принципи верифікації та фальсифікації як способи демаркації наукового та ненаукового знання.</p> <p>3.Критерії науковості знань.</p> <p>4.Наукове та позанаукове знання в сучасній культурі.</p>	<p>1.Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.</p> <p>2.Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.</p> <p>3.Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнтів /За ред. А.Є.Конверського. – К.: "Центр учбової літератури", – 2010. – 352 с.</p> <p>4.Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>
<p>11.Підходи до розуміння інновацій та традицій в науці.</p>	<p>1.Філософія науки традиції і інновації.</p> <p>2.Філософія науки та її роль у розвитку рефлексії сучасних</p>	<p>1.Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>

	<p>форм наукової діяльності. 3.Нанофілософія як світогляд. 4.Теоретичне мислення в умовах сучасного теоретичного середовища.</p>	<p>Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 603 с. 2.Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576с. 3.Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. филос. — 1992. — № 10. - С. 65-75 4.Штанько В.И. Философия и методология науки : учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков : ХНУРЕ, 2002. – 292 с.</p>	
<p>12. Методологія наукового дослідження: методи, рівні, форми.</p>	<p>1.Метод, методологія і методика: сутність і співвідношення понять. 2.Раціональне та ірраціональне в пізнавальній діяльності. 3.Рівні і форми пізнання. 4.Характеристика методів емпіричного і теоретичного дослідження.</p>	<p>1.Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149. 2.Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с. 3.Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с. 4.Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>

<p>13.Сучасна наукова революція.</p>	<p>1.Глобальні наукові революції і зміна історичних типів наукової раціональності. 2.Майбутнє науки як філософська проблема. 3.Наука в контексті соціокультурної динаміки і кризи техногенної цивілізації. 4.Наукові революції і перебудова основ науки.</p>	<p>1.Наука и образование: современные трансформации: Монография / Ин-т философии им. Г.С.Сковороды НАН Украины. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2008. – 328с. 2.Трофимов А.Б. Отношение обучаемых к современным информационным технологиям // Социологические исследования. 2002. № 12. С. 128-131. 3.Тхагансоев Х.Г. О новой парадигме образования / Х.Г. Тхагансоев. - Педагогика. – 1999. – № 1. – с. 102 – 110. 4.Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. М.: «Классика XXI», 2007, - 421с.</p>	<p>Реферат, опитування.</p>
<p>14. Методологічні особливості соціогуманітарного пізнання.</p>	<p>Кредитно-модульне завдання №2</p>	<p>1.Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с. 2.Вебер М. Наука как призвание и профессия. // Самосознание европейской культуры 20 века. - М.: Политиздат, 1991. - с. 130 - 149. 3.Лекторский В.А. Эпистемология классическая и неклассическая. М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с. 4.Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А. – К.: Т-во "Знання", 2000. – 114 с.</p>	<p>Виконання тестових завдань (індивідуальних завдань).</p>

КОНТРОЛЬНІ МОДУЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Кредитно-модульне завдання №1

1 варіант

I РІВЕНЬ

1.Філософія освіти як самостійна галузь дослідження виокремилася у:

а)X ст.,б)XV ст.,в)XX ст.

2.Перші платні вчителі мудрості:

а)моісти,

б)софісти,

в)легісти.

3.Монополія церкви у вихованні та освіті мала місце в добу:

а)античності,

б)середньовіччя,

в)Просвітництва.

4.Деперсоналізація знань стає потребою суспільства:

а)архаїчного,

б)аграрного,

в)індустріального.

5.Філософ, той, „що не писав”:

а)Сократ,

б)Платон,

в)Арістотель.

6.Який із наведених принципів не характерний для антропологічного підходу:

а)цілісності,

б)свободи,

в)детермінізму.

7.Середньовічна система мислення і освіти, яка продовжила на ґрунті християнської догматики певні традиції античної філософії є:

а)софістика,б)схоластика,в)еклектика.

8.Філософія освіти – це дисципліна, яка вивчає процеси освіти:

а)в Україні,

б)у сучасному світі,

в)взагалі.

9.Теза: „Людина – міра всіх речей” характерна для:

а)соціоцентризму,

б)натуралізму,

в)антропоцентризму.

10.Києво-Могилянська колегія була школою:

а)спеціальною,

б)професійною,

в)загальноосвітньою.

II РІВЕНЬ

1.Предмет філософії освіти.

2.Завдання філософії освіти.

3.Розкрийте комплексний (синтетичний) характер філософії освіти.

III РІВЕНЬ

1.Основні філософсько-освітні ідеї античності. Прокоментуйте їхнє значення в сучасній освітній і суспільно-політичній практиці, роль філософів і філософії у вихованні і суспільному житті.

2.Чи набула філософія освіти статусу раціонально оформленого дискурсу?

Обґрунтуйте відповідь.

2 варіант

I РІВЕНЬ

1.Хто заснував у Афінах філософську школу, що отримала назву Академії?

- а)Сократ,
- б)Платон,
- в)Арістотель.

2.Закони логіки сформулював:

- а)Сократ,
- б)Платон,
- в)Арістотель.

3.Вивчення граматики, риторики, діалектики передбачала програма:

- а)тривіуму,
- б)квадріуму.

4.Схоластичний тип філософії був характерним для:

- а)античності,
- б)середньовіччя,
- в)Нового часу.

5.Сцієнтична модель освіти сформувалася у добу:

- а)античності,
- б)середньовіччя,
- в)Нового часу.

6.Вимога „очистити” знання від філософії притаманна:

- а)позитивізму,
- б)екзистенціалізму,
- в)інтуїтивізму.

7.Індустріальна доба сформувала соціальний попит на особу:

- а)релігійну,б)фахівця,в)універсальну.

8.Стародавні українські вчителі належали до верстви:

- а)духовенства,б)землеробів,в)чиновників.

9.Категоричний імператив як основний закон етики сформулював:

- а)Ім. Кант,
- б)О. Конт,
- в)Т. Кун.

10.Вчителі філософії, які навчали мистецтву сперечатися і перемагати за будь-яку ціну:

- а)пацифісти,б)софісти,в)структуралісти.

II РІВЕНЬ

1.Окресліть проблемне поле філософії освіти.

2.Сутність і форми освіти.

3.Назвіть напрями некласичної філософії, в яких підіймаються проблеми освіти і виховання.

III РІВЕНЬ

1.Поясніть, під впливом яких факторів філософія освіти виокремилася в самостійну галузь досліджень у структурі філософських знань. На Ваш погляд, цей процес є виправданим і доцільним чи, навпаки, безпідставним „множенням” теорій?

2.У чому полягає освітня функція самої філософії? Прокоментуйте відповідь.

3 варіант

I РІВЕНЬ

1.Сцієнтична модель освіти орієнтована на:

- а)науку,
- б)мистецтво,
- в)релігію.

2.Засновник перипатетичної школи:

- а)Зенон,
- б)Арістотель,
- в)Епікур.

3.Вивчення арифметики, геометрії, астрономії і музики передбачала програма:

- а)тривіуму,
- б)квадріуму.

4.Рационалізму, ясності понять, точності, лаконічності потребувала доба виробництва:

- а)аграрного,
- б)індустріального.

5.Загальнообов'язковим моральним принципом, яким мають керуватися всі люди незалежно від походження, за Кантом є:

- а)категоричний імператив,
- б)серединний шлях,
- в)національно-патріотичне виховання.

6. Г.Сковорода зосереджував увагу на проблематиці:

- а)науково-природничій,
- б)етико-гуманістичній,
- в)суспільно-політичній.

7.Гуманітарно-культурологічні підходи до виховання та освіти мають місце у філософії:

- а)позитивізму,
- б)прагматизму,
- в)екзистенціалізму.

8.Ідея гармонійного і естетичного виховання домінувала у філософії:

- а)давньокитайській
- б)давньогрецькій,
- в)давньослов'янській.

9.Ідея синової шанобливості („сяо”) активно розроблялася у філософії:

- а)Китаю,
- б)Франції,
- в)Німеччини.

10.Нова концепція людини як суб'єкта культури з'являється у філософії:

- а)Плотіна,
- б)Тертуліана,
- в)Канта.

II РІВЕНЬ

1.Предмет і завдання філософії освіти.

2.Ідеал людини доби Ренесансу.

3.Назвіть прояви домінування релігії в середньовічній системі освіти і виховання.

III РІВЕНЬ

1.Поясніть, чому проблеми освіти набувають актуальності на рубежі ХХ-ХХІст. Назвіть проблеми сучасної освіти в Україні.

2.Ідеї якого мислителя щодо освіти видаються Вам найбільш цікавими і чому? Вони залишаються актуальними чи втратили свою значимість у сьогоднішній?

4 варіант

I РІВЕНЬ

1. Виховання любові до Бога, набуття уміння розуміти смисл Біблійних текстів було метою освіти в добу:

- а) античності,
- б) середньовіччя,
- в) Ренесансу.

2. Філософ епохи Відродження, що написав твір „Утопія”, в якому висловив ідею про обов’язкову участь всіх громадян у продуктивній праці, поєднання її із загальною освітою:

- а) Т. Мор,
- б) М. Монтень,
- в) Л. Альберті.

3. Трансформацію античної мудрості в християнську традицію здійснював:

- а) Арістотель, б) Августин, в) Авенаріус.

4. Традиційне навчання в Україні XIV- XV Іст. спиралося на:

- а) церковно-богослужбові книги,
- б) енциклопедії,
- в) орфографічні словники.

5. Гуманітаризація освіти – це:

- а) збільшення кількості гуманітарних дисциплін,
- б) збільшення кількості гуманітарних дисциплін і поширення цінностей гуманізму,
- в) навчання національною мовою.

6. Згідно із даоською філософією, людина має слідувати:

- а) закону Неба,
- б) принципу переможної недіяльності,
- в) категоричному імперативу.

7. Теза про те, що людина від народження є „чистою дошкою” належить:

- а) Декарту, б) Лейбніцу, в) Локку.

8. Перші політехнічні школи з’явилися у суспільстві:

- а) аграрному,
- б) індустріальному,
- в) постіндустріальному.

9. Перші філософські експертизи освітніх програм були здійснені в університеті:

- а) Колумбійському (США),
- б) Київському національному (Україна),
- в) Московському державному (Росія).

10. Освітньо-виховні ідеї Конфуція характеризуються:

- а) демократизмом,
- б) авторитаризмом,
- в) діалогічністю.

II РІВЕНЬ

1. Поясніть смислову багатозначність терміну філософія освіти.

2. Філософія освіти у системі гуманітарного знання.

3. Простежте розвиток філософсько-педагогічної думки 17-18ст.

III РІВЕНЬ

1. Охарактеризуйте мету освітнього процесу. Вона є сталою чи варіативною? Обґрунтуйте відповідь.

2. Поясніть зміст принципу „спорідненої праці” у філософії Г.Сковороди як передумови на шляху людини до щастя. Він втратив чи зберіг свою актуальність зараз?

5 варіант

I РІВЕНЬ

1. Перші університети з'являються в добу:

а) античності, б) середньовіччя, в) сучасності.

2. Перші філософські експертизи освітніх програм були здійснені у:

а) XVIII ст., б) XIX ст., в) XX ст.

3. Принцип пайдейї як неподільної єдності освіти і виховання мав місце у філософії:

а) давньосхідній,
б) давньогрецькій,
в) давньослов'янській.

4. Тривіум і квадріум були основою світської освіти:

а) античності, б) середньовіччя, в) Нового часу.

5. Ідею гуманістичної освіти та розвитку самосвідомості особистості висував і обґрунтовував:

а) Макіавеллі, б) Гумбольд, в) Ніцше.

6. У Києво-Могилянській Академії могли навчатися:

а) виключно українці, б) молодь православного світу.

7. Ідея універсальної освіченості притаманна філософсько-педагогічній концепції:

а) позитивізму, б) марксизму, в) екзистенціалізму.

8. Шкільна освіта в Україні 15-16 ст. мала характер виключно:

а) церковно-релігійний,
б) гуманітарно-культурологічний,
в) природничо-технологічний.

9. Тези про трудову школу мали місце у філософії:

а) прагматизму,
б) структуралізму,
в) феноменології.

10. Сцієнтична модель освіти орієнтована на домінування в освітньому процесі:

а) віри, б) пояснення, в) розуміння.

II РІВЕНЬ

1. Філософсько-педагогічні ідеї в Києво-Могилянській академії.

2. Завдання філософії освіти.

3. Гуманізація сучасної освіти.

III РІВЕНЬ

1. Прокоментуйте заклики Руссо: „Будь людиною!” і Локка: „Виховайте джентльмена!” Чи втратили вони сьогодні значимість в освітній практиці і в суспільному житті?

2. Чи актуальним є протиставлення Ч.Сноу двох культур в європейській культурі другої половини XX ст.

6 варіант

I РІВЕНЬ

1.Необхідність гармонії розуму, добра, краси відстоював:

- а)Геракліт,
- б)Сократ,
- в)Діоген.

2.Хто з філософів 18ст. написав трактат „Про розум”:

- а)Гельвецій,
- б)Локк,
- в)Дідро.

3.Індивідуальне учнівство домінувало в:

- а)ремісництві,
- б)політехнічній школі,
- в)університеті.

4.Кому належить вислів: „Знання – це сила”:

- а)Платону,
- б)Бекону,
- в)Декарту.

5.Розуміння освіти як сходження індивіда до всезагального досвіду і знання є характерними для:

- а)Канта,
- б)Гегеля,
- в)Фейербаха.

6.Філософсько-педагогічні погляди Арістотеля мали спрямованість:

- а)евдемоністичну,
- б)гедоністичну,
- в)егоїстичну.

7.Кому належить заклик „Нічого занадто!”:

- а)Арістотелю,б)Марксу,в)Камю.

8.Острозька школа ставила своїм завданням боротися з:

- а)латиною та унією,
- б)православ'ям,
- в)язичництвом.

9.Ідея зближення освіти, виховання і життя належить:

- а)Августину,
- б)Дьюї,
- в)Дамаскіну.

10.Основна чеснота людини за Платоном:

- а)мудрість,
- б)хоробрість,
- в)поміркованість.

II РІВЕНЬ

1.Що таке тривіум і квадрі ум як історичні форми шкільної полідисциплінарності

2.В чому полягала ідея естетизму як основа античного виховного ідеалу.

3. Освіта як предмет філософської рефлексії.

III РІВЕНЬ

1.Охарактеризуйте співвідношення і взаємозв'язок культури, філософії, науки і освіти.

2.Прокоментуйте протистояння науково-технічного (сцієнтичного) та гуманітарного (антисцієнтичного) підходів до освіти в межах некласичної філософії.

7 варіант

I РІВЕНЬ

1. Людина в системі освіти::

- а) суб'єкт,
- б) об'єкт,
- в) суб'єкт і об'єкт.

2. Ідеалопокладаючою функцією освіти є:

- а) відбір найбільш талановитих,
- б) формування у молодого покоління настанов, життєвих ідеалів,
- в) підготовка до виконання виробничих операцій.

3. Основа особистості закладена в:

- а) генетичних програмах,
- б) акті божого творіння,
- в) системі діяльності і спілкування.

4. Освіта - це:

- а) виховний процес,
- б) соціокультурний процес,
- в) здобуття професійних навичок.

5. Освіта буває:

- а) суто формальною,
- б) формальною і неформальною,
- в) суто неформальною.

6. Сучасна школа повинна:

- а) навчити мислити, сформувати творчу особистість,
- б) допомогти знайти певний фах,
- в) розвивати пам'ять, навчити читати і писати.

7. Селективною функцією освіти є:

- а) трансляція і розповсюдження культури у суспільстві,
- б) відбір найбільш талановитих,
- в) формування у молоді ідеалів.

8. Централізована система освіти призводить до:

- а) сурової регламентації навчання,
- б) демократизму,
- в) дилетантизму.

9. Небажання молоді людини брати на себе обов'язки і відповідальність:

- а) інфантилізм,
- б) бюрократизм,
- в) снобізм.

10. Прийняття людиною норм і цінностей, включення їх у внутрішній світ людини:

- а) адаптація, б) інтеріоризація

II РІВЕНЬ

1. Назвіть канали реалізації неперервної освіти.

2. Розкрийте зміст соціально-економічної функції освіти

3. Назвіть ознаки інституалізації освіти

III РІВЕНЬ

1. У чому проявляється ліквідація державної монополії на освіту в Україні? На Ваш погляд, це є негативним чи позитивним процесом в освітній ситуації та суспільному житті.

2. Основним звинуваченням традиційної системи освіти є те, що вона пристосовує учнів до школи, а не навпаки. Чи існують підстави для такого звинувачення, чи підтримуєте його Ви (скористайтеся прикладами зі своєї педагогічної практики)?

8 варіант

I РІВЕНЬ

1. Пристосування людини до нових умов, норм, цінностей:

- а) адаптація,
- б) інтеріоризація,
- в) диференціація.

2. Поняття „Людина”, „індивід”, „особистість” є:

- а) ідентичними,
- б) неідентичними,

3. „Природне і соціальне перебувають у вічному антагонізмі” – це положення притаманне філософській позиції:

- а) епікуреїзму,
- б) психоаналізу,
- в) герменевтиці.

4. Загальнокультурною функцією освіти є:

- а) відтворення і трансляція культури у суспільстві,
- б) формування ідеалів у молодого покоління,
- в) здійснення диференційованого підходу до осіб.

5. Антропологічний поворот у філософії відбувся у:

- а) 13 ст.,
- б) 17 ст.,
- в) 20 ст.

6. Як співвідносяться освіта та самоосвіта:

- а) тотожні (співпадають),
- б) як ціле і частина.

7. Біологічні форми успадкування досвіду:

- а) інстинкти,
- б) традиції,
- в) теорії.

8. В Україні освіта і церква:

- а) відокремлені,
- б) активно співпрацюють,
- в) ігнорують одна одну.

9. Ознакою інституалізації освіти є:

- а) підвищення зарплат освітянам,
- б) поява закладів освіти, соціальної групи, що професійно займається освітньою діяльністю, норм, які регулюють процес освіти і виховання
- в) поява нових методик навчання.

10. Психологізаторські концепції особистості у філософії започатковані:

- а) Фрейдом,
- б) Марксом,
- в) Поппером.

II РІВЕНЬ

1. Назвіть і охарактеризуйте функції неперервної освіти.

2. Чи існує зв'язок між рівнем розвитку економіки і рівнем розвитку освіти?

3. Чи містить освіта елемент уніфікації? Обґрунтуйте відповідь.

III РІВЕНЬ

1. Яким чином освіта впливає на формування і прояв сутнісних сил людини?

2. Поясніть як глобалізаційні процеси впливають на інтернаціоналізація освіти. На Ваш погляд, це покращує загальний освітній рівень чи погіршує його?

9 варіант

I РІВЕНЬ

1. Соціальні форми успадкування досвіду:

- а) генетичні програми,
- б) навчання, виховання,
- в) інстинкти.

2. До проблем кризи культури в сучасній філософії апелюють:

- а) Ортега-і-Гассет, Ясперс,
- б) Ламетрі, Гельвецій,
- в) Карнап, Кун.

3. Теза про те, що зачатки трудової діяльності в поєднанні з природним добром зумовили трансформацію людини сформульована:

- а) Кантом, б) Енгельсом, в) Хайдеггером.

4. В Україні функціонування системи освіти визначає:

- а) церква, б) держава, в) родина.

5. Масова школа як етап становлення соціального інституту освіти виникає в:

- а) I-III ст., б) XIII-XV ст., в) XIX-XX ст.

6. Метою сучасної освіти є:

- а) розвиток творчого потенціалу особистості,
- б) гуманітарна підготовка,
- в) науково-технічна підготовка.

7. Сутнісні риси людини є:

- а) сталою данністю при народженні,
- б) набуваються у процесі життєдіяльності,
- в) визначаються Божим провидінням.

8. Концепція постіндустріального суспільства була розроблена:

- а) Ароном, Тофлером,
- б) Енгельсом, Марксом,
- в) Поппером, Лакатосом.

9. Формою професійної освіти є:

- а) школа, б) гуртки, в) університети.

10. Зоологічний індивідуалізм та егоїзм приборкуються:

- а) грошима і славою,
- б) мораллю і правом,
- в) наукою.

II РІВЕНЬ

1. Охарактеризуйте таку функцію освіти як функція соціальної мобільності і соціальної селекції.

2. Назвіть прояви демократизації сучасної освіти.

3. У чому полягає національна спрямованість освітнього процесу?

III РІВЕНЬ

1. Чи вважаєте ви недоцільним відрив освіти від політики і обов'язок „виховувати так, щоб не повторився Освенцім” (Адорно)? Ідеологізація навчання є бажаною чи ні?

2. По філософському осмисліть співвідношення в людині природного і соціального.

10варіант

I РІВЕНЬ

1.Формою непрофесійної освіти є:

а)школа, б)інститут, в)університет.

2.Перехід від уніфікованої державної освіти до різноманітних освітніх форм сприяє:

а)централізації освіти,б)демократизації освіти,в)дегуманізації освіти.

3.Філософська традиція, яка пояснює людину як таку, що формує себе, набуває сутності, формує власну духовність, представлена у вченнях:

а)Керкегора, Маркса,
б)Ламетрі, Гельвеція,
в)Спенсера, Конта.

4.Людину як істоту передусім релігійну, моральну, розумну розглядають концепції:

а)біологізаторські,
б)культурологізаторські,
в)психологізаторські.

5.Традиція згідно з якою тіло розглядається як обмеженість (темниця) душі йде від:

а)Платона і християнства,
б)Фейербаха і атеїзму,
в)Поппера і позитивізму.

6.Приховані (латентні) функції освіти досліджував:

а)Вебер,б)Мертон,в)Камю.

7.Особистісна орієнтація сучасної освітньої парадигми проявляється в:

а)збільшенні кількості дисциплін,
б)зміні системи оцінювання знань,
в)розвитку творчого потенціалу особистості.

8.Висунув тезу „кінця історії”, аналізував негативні аспекти і соціальні ризики постіндустріального суспільства:

а)Карнап,б)Фреге,в)Фукуяма.

9.Прямий зв'язок між біологічними особливостями людини і злочинною поведінкою вбачав:

а)Ломброзо,б)Дюркгейм,в)Сартр.

10.Якісним результатом освіти є:

а)зріст, вага, об'єм,б)вік, стать, національність,в)знання, вміння, навички.

II РІВЕНЬ

1.Назвіть проблеми сучасної освіти в Україні.

2.У чому проявляється гуманізація освіти?

3.Охарактеризуйте освіту як особливий вид духовного виробництва і соціальний інститут

III РІВЕНЬ

1.Поясніть як освіта здійснює функцію соціального контролю. Сприяє вона при цьому формуванню вільної особистості і прояву сутнісних сил людини, чи породжує ”одномірну”, „масову” людину?

2.Чи поділяєте Ви думку Вольтера про те, що „тільки освічена людина є вільною”? Аргументуйте відповідь.

11 варіант

I РІВЕНЬ

1. Абсолютизація соціального фактору у формуванні особистості:

- а) пансоціологізм,
- б) панбіологізм,
- в) пантеїзм.

2. Демократизація освіти проявляється у:

- а) збільшенні фінансування освіти,
- б) створенні експериментальних та альтернативних шкіл,
- в) створенні єдиних стандартів освітніх програм.

3. За Конституцією України повна загальна освіта є:

- а) бажаною,
- б) обов'язковою,
- в) недоступною.

4. Освічена людина:

- а) володіє уривками інформації,
- б) володіє цілісним об'ємом знань,
- в) знається в архітектурі.

5. Норми та ідеали вчительської та учнівської поведінки підтримуються:

- а) традицією,
- б) закріплюються в статутах,
- в) традицією і закріплюються в статутах.

6. Наявність єдиних підручників і єдиних навчальних програм сприяє:

- а) демократизації освіти,
- б) уніфікації освіти.

7. Людина підпорядковується:

- а) законам живої природи,
- б) законам соціуму,
- в) законам живої природи і законам соціуму.

8. Гуманітаризація освіти передбачає:

- а) збільшення кількості гуманітарних дисциплін,
- б) особистісний розвиток,
- в) комп'ютеризацію навчання.

9. Так звана «класична система освіти (школи)» формувалася під впливом ідей:

- а) Галілея, Коперніка, Ньютона,
- б) Каменського, Песталоцці, Дістервега,
- в) Ейнштейна, Планка, Фарадея.

10. Діалог, герменевтичне «слухання» інтенцій учня, «адвокатський захист» учня від шаблонних вимог є метою підходів до сучасної освіти:

- а) гуманітарного,
- б) емпірико-аналітичного.

II РІВЕНЬ

1. Переваги і недоліки платної освіти.

2. Прослідкуйте взаємозв'язок і взаємодію соціальних інститутів держави і освіти.

3. Приховані (латентні) функції освіти (за Мертоном).

III РІВЕНЬ

1. Мета і особливості реконструкції системи освіти України в контексті глобалізаційних процесів в сучасності.

2. У чому проявляється діалогічність європейської системи освіти. Чому зростає потреба в діалогічності і толерантності сучасної культури, як це відображається в сучасній освітній практиці.

12 варіант

I РІВЕНЬ

1. Абсолютизація біологічного фактору у формуванні особистості:

- а) пансоціологізм,
- б) панбіологізм,
- в) пантеїзм.

2. Демократизація освіти передбачає:

- а) монополію держави на освіту,
- б) ліквідацію монополії держави на освіту.

3. Орган управління освітою в Україні:

- а) церква,
- б) Міністерство освіти і науки,
- в) родина.

4. Ідея «індустрії» в освіті та «абстрактної людини» притаманна напрямам у філософії освіти:

- а) гуманітарним,
- б) емпірико-аналітичним.

5. Гуманітарний напрям у філософії освіти був започаткований:

- а) Дільтеєм, б) Контом, в) Марксом.

6. Допускає формування в освітньому процесі активності, сенсів, установок, цілей принцип:

- а) натуралізм,
- б) науково-детерміністський,
- в) культурологічний.

7. Сучасна система освіти в основних рисах склалася в:

- а) 1-3 ст., б) 13-15 ст., в) 18-19 ст.

8. Формальним результатом освіти є:

- а) атестат, диплом,
- б) прибуток, слава,
- в) характер, темперамент.

9. Освіта по формі буває:

- а) професійною,
- б) непрофесійною,
- в) професійною і непрофесійною.

10. Класно-урочна система характеризує систему освіти:

- а) традиційну,
- б) нетрадиційну.

II РІВЕНЬ

1. Назвіть і розкрийте сутність функцій освіти.

2. Тенденції розвитку сучасної освіти.

3. У чому проявляється збільшення соціального попиту на освіту.

III РІВЕНЬ

1. Яку роль відіграє освіта в механізмах соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті людини?

2. Чи поділяєте ви точку зору, згідно з якою криза сучасної освіти є відображенням духовної ситуації часу – «кризи сенсу» - труднощів у визначенні життєвих пріоритетів в умовах науково-технічної цивілізації? Чи є підстави говорити про кризу сучасної освіти? Обґрунтуйте відповідь.

Кредитно-модульне завдання №2

1 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Наука як соціальний інститут виникла в:

а). V - VI ст. до н. д.; б). V - VI ст. н. д.; в). XVI – XVII ст. н. д.;

2. Процедура, яка встановлює хибність гіпотези, теорії або іншого наукового ствердження в результаті їх емпіричної перевірки, має назву:

а) спостереженням; б) «верифікацією»; в) «фальсифікацією».

3. Цілісна система уявлень про загальні властивості та закономірності дійсності, яка побудована в результаті узагальнення та синтезу фундаментальних наукових понять та принципів, це:

а). наукова картина світу, б). структура науки; в). мова науки.

4. Парадигма становлення та самоорганізації відповідає:

а). класичній науці; б). некласичній науці; в). постнекласичній науці.

5. Перетворення науки в безпосередню продуктивну силу суспільства характерно для:

а). античності; б). Нового часу; в). XX століття.

6. Постнекласична картина світу розроблена з урахуванням досягнень:

а) І. Прігожина; б) Г. Менделя; в) Е. Маха.

7. Світоглядна позиція, заснована на переконанні, що наукове пізнання – найвища культурна і достатня умова для орієнтації людини у світі:

а) сцієнтизм, б) редукціонізм, в) віталізм; г) гілозоїзм; д) антисциєнтизм.

8. Наука набуває визначену галузеву структури в добу:

а) античності; б) середньовіччя; в) Нового часу; г) Відродження; д) сучасності

9. Мислительний еквівалент предмета – це:

а) умовивід; б) поняття; в) судження; г) відчуття.

10. Завданням фундаментальних наук є:

а) пізнання законів дійсності; б) організація законів дійсності; в) практичне застосування результатів досліджень.

II рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Дайте визначення ідеалам і нормам наукового пізнання.

3. Охарактеризуйте «антисциєнтизм» як напрямок філософської думки.

III рівень

1. Проаналізуйте співвідношення науки та філософії, науки та релігії, філософії та релігії в поясненні картини світу. Ці форми пояснення дійсності посилюють одна одну чи послаблюють? Аргументуйте свою позицію.

2. Б. Рассел сказав: «Найобізнаніші люди найбільш сумно налаштовані у сприйнятті майбутнього». Ваше ставлення до цих слів.

2 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Наука, як соціальний інститут виникла в:

а) Європі; б) Китаї; в) Індії.

2. Суб'єкт науки це:

а) науковий факт;

б) окремий дослідник, наукове співтовариство;

в) окремий дослідник.

3. Розкриття взаємозв'язку на засадах певних принципів та критеріїв, вираження їх зв'язку в логічно обґрунтованому розміщенні є:

а). періодизацією науки; б). класифікацією науки; в). синтезом наук.

4. Парадигма відносності, дискретності, вірогідності, додатковості відповідає

а). класичній науці; б). некласичній науці; в). постнекласичній науці.

5. Сукупність моральних імперативів, норм, які прийняті в даній науковій спільноті, має назву:

а). онтології науки;

б). гносеології науки;

в). «етосу науки».

6. Раціональний рівень пізнання характеризує:

а) живе споглядання;

в) мислення;

б) уявлення;

г) інтуїція;

7. Проблема динаміки наукового знання є центральною у філософії:

а) позитивізму;

в) постпозитивізму;

б) неопозитивізму;

г) марксизму.

8. Простір і час – це апіорні (додосвідні) форми людського споглядання, вроджені якості людської свідомості. Так вважав:

а) Кант;

в) Фейєрбах;

б) Гегель;

г) Маркс;

9. Співвідношення повсякденного та потойбічного світу є головною проблемою картини світу:

а) повсякденної;

в) філософської;

б) наукової;

г) релігійної

10. На основі яких теорій ґрунтується наукова картина світу Нового часу:

а) теорія відносності;

в) квантова механіка;

б) класична механіка;

г) психоаналітична теорія

II рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Визначте, яку роль виконують ідеали і норми наукового пізнання.

3. Дайте визначення судження, зазначте структуру судження.

III рівень

1. Дайте відповідь на наступне питання: чи можна вирішити дилему сцієнтизм – антисцієнтизм? Якщо «так», то яким чином?

2. Дайте відповідь на наступне питання: яка роль наукового співтовариства в процесі розвитку науки?

3 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Першим ввів до пізнання експеримент, який спирається на суворий кількісно – математичний опис:

а) Платон; б) Г.Галілей; в) К. Маркс.

2. Те, що вивчає дана наука або наукова дисципліна є:

а) суб'єктом науки; б) об'єктом науки; в) метою наукової діяльності.

3. Виділення якісно своєрідних етапів розвитку науки є:

а) періодизацією науки;

б) класифікацією науки;

в) синтезом наук.

4. Парадигма жорстокого детермінізму відповідає:

а) класичній науці; б) некласичній науці; в) постнекласичній науці.

5. Відокремлення наук, перетворення окремих «зародків» наукових знань на самостійні науки та розгалуження останніх в науковій дисципліні почалося в:

а) V – VI ст.; б) XVI – XVII ст. ; в) XX ст.

6. Класичній картині світу відповідає графічний образ:

а) прогресивно спрямованого лінійного розвитку з жорстокою детермінацією;

б) синусоїди, що охоплює магістральну лінію розвитку;

в) деревоподібної гілчастої графіки.

7. Філософ, який понад усе ставив філософію, вважаючи науку і релігію другорядними:

а) М. Гайдеггер;

в) Г. Гегель;

б) К. Ясперс;

г) В. Соловйов

8. Завданням наукового пізнання є:

а) формування смаків;

б) з'ясування об'єктивних законів дійсності;

в) поширення комп'ютерної грамотності;

г) підвищення освітнього рівня населення.

9. Рух пізнання від загального до окремого:

а) дедукція;

в) синтез;

б) індукція;

г) абстрагування.

10. Стійкість науково-дослідних програм аналізував:

а) І. Лакатос;

в) К. Попер;

б) К. Ясперс;

г) К. Маркс.

II рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Дайте характеристику закону в науці.

3. Визначте сутність субстанційної теорії часу і простору.

III рівень

1. Дайте відповідь на наступне питання: як характеризуються етапи еволюції наукової картини світу?

2. Давні греки розуміли під діалектикою мистецтво вести ефективну суперечку. Який сучасний зміст цього поняття?

4 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Точка зору, згідно з якою, поява науки зумовлена цілком та повністю зовнішніми для неї обставинами – соціальними, економічними та ін., має назву:

а) екстерналізм; б) інтерналізм; в) діалектика.

2. Різні науки про один і той же об'єкт мають:

а) однакові предмети дослідження;

б) різні предмети дослідження;

в) предмети дослідження, які перетинаються.

3. Об'єктний стиль мислення, прагнення пізнати предмет сам по собі, безвідносно до умов його вивчення суб'єктом, характерним для:

а) класичної науки;

б) некласичної науки;

в) постнекласичної науки.

4. Висловлення «Знання – сила» належить:

а) Платону; б) Ф.Бекону; в) Ім. Канту.

5. Форма метафізичного мислення, для якої характерною застиглість, нерухомість, прагнення до авторитарності, перебільшення значення абсолютного моменту в істині, монополізуючи її, є:

а) нігілізмом; б) догматизмом; в) діалектикою.

6. Філософ, який непримиренно ставився до релігії, а філософію вважав нижчою за науку:

а) Б. Рассел;

в) І. Кант;

б) Г. Гегель;

г) К. Маркс.

7. Логічний ланцюг «Доля-Боги-Космос-поліс-людина» в ієрархізації макрокосмоса і мікркосмосу характеризує традицію світорозуміння:

а) греко-античну; б) іудо-християнську; в) природничу.

8. Ідеї циклічності часу характеризували філософію доби:

а) античності;

в) Нового Часу;

б) середньовіччя;

г) Відродження;

9. Вища форма організації знання:

а) судження;

в) ідея;

б) гіпотеза;

г) категорія;

д) теорія.

10. Зведення наукового знання лише до емпіричного рівня, пониження або заперечення теоретичного пізнання:

а) редукціонізм;

в) емпіризм;

б) конформізм;

г) раціоналізм;

II рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Дайте визначення теорії.

3. Охарактеризуйте рівні наукового пізнання.

III рівень

1. Дайте відповідь на питання: чим є наука у системі культури?

2. Охарактеризуйте основні критерії науковості.

5 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Точка зору, згідно з якою, основною рушійною силою розвитку науки є фактори, пов'язані із внутрішньою природою наукового знання: логікою вирішення її проблем, співвідношення традицій та новацій та ін., має назву:

а) екстерналізм; б) інтерналізм; в) діалектика.

2. Засновані на фактах проблеми та наукові передбачення є:

а) емпіричним досвідом;

б) засадами теорії;

в) гіпотезами.

3. Наука, яка відмовляється від об'єктивізму та уявлення про реальність як щось незалежне від засобів його пізнання, суб'єктивного фактора, є

а) класичною наукою; б) некласичною наукою; в) постнекласичною наукою.

4. Філософсько-світоглядна позиція, згідно з якою, наука вважається вищою понад усе і її необхідно занурювати в якості еталону і абсолютної соціальної цінності у всі форми людської діяльності характерно для:

а) сцієнтизму; б) антисцієнтизму; в) концептуалізму.

5. Відокремлення наук, перетворення окремих «зародків» наукових знань на самостійні науки та розгалуження останніх в наукові дисципліни, має назву:

а) інтеграції наук; б) теоретизація наук; в) диференціація наук.

6. Наукове пізнання характеризує:

а) суб'єктивізм; б) монополія на істину; в) суворі доказовість; г) еkleктизм;

д) догматизм.

7. Ідеологом «наукового анархізму» був:

а) Ф. Ніцше;

в) С. Тулін;

б) К. Поппер;

г) П. Фейєрабенд;

8. Відтворення в науці того, що вже було зроблено іншими без посилання на них, це:

а) плагіат;

в) фальсифікація;

б) ігнорування;

г) імітація.

9. Світоглядна позиція, що тлумачить науку як ворожу силу, наполягаючи на обмеженості і негуманності науки:

а) волюнтаризм;

в) сцієнтизм;

б) антисцієнтизм;

г) фаталізм.

10. Зазначте форми позанаукового знання:

а) хімія; б) астрологія; в) астрономія;

II рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Проаналізуйте зміст категорії «субстанція».

III рівень

1. Визначте причини появи науки.

2. Поясніть, чому філософська картина світу (на відміну від релігійної і міфологічної) постає основою та умовою для розробки фізичної, біологічної та інших конкретно-наукових картин світу у якості універсальної онтологічної установки.

6 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Процес установлення істинності наукових стверджень шляхом їх емпіричної перевірки є:

а) спостереженням; б) «верифікацією»; в) «фальсифікацією».

2. Сукупність певних концептуальних, ціннісних, методологічних та ін. настанов, притаманних науці на кожному конкретно – історичному етапі її розвитку, є:

а) структурою наукового пізнання; б) ідеалами і нормами наукового пізнання; в) науковою картиною світу.

3. Наука, яка враховує співвіднесеність характеру знань про об'єкт, які отримуються, не тільки з особливістю засобів та операцій діяльності суб'єкта, який пізнає, але й з ціннісно-цільовими структурами, є:

а) класичною наукою; б) неklasичною наукою; в) постнеklasичною наукою.

4. Філософсько-світоглядна позиція, прихильники якої піддають різкій критиці науку і техніку, які не здатні забезпечити суспільний прогрес, покращення життя людей, характерно для:

а) сцієнтизму; б) антисцієнтизму; в) концептуалізму.

5. Поєднання, взаємопроникнення, синтез наук та наукових дисциплін, об'єднання їх та їх методів в єдине ціле, має назву:

а) інтеграції наук; б) теоретизація наук; в) диференціація наук.

6. Форми логіцизму філософії надають:

а) Б. Рассел;

в) В. Дільтей;

б) К. Юнг;

г) Д. Мур;

7. Форма знання, основою якого є передбачення, сформульоване за допомогою певних фактів, але це знання є невизначеним і потребує уваги:

а) гіпотеза;

в) теорія;

б) ідея;

г) концепція;

д) синтагма.

8. Які категорії характеризують наукову картину світу:

а) сновидіння; б) матерія; в) інтуїція.

9. Основами науки не є:

а) ідеали і норми наукового пізнання; б) філософські основи;

в) наукова картина світу; г) відчуття, сприйняття та уявлення.

10. Гуманістичні цілі науки, спрямовані на збереження біосфери землі окреслював у своїх працях:

а) П. Кюрі; б) Ч. Дарвін; в) В. Вернадський; г) К. Ліней;

III рівень

1. Здійсніть усі можливі логічні операції з 2 ключовими поняттями Вашої магістерської роботи.

2. Поясніть сутність детермінізму та індетермінізму.

III рівень

1. Визначте, чим відрізняється наукове знання від різних форм знання ненаукового.

2. Охарактеризуйте, у чому полягає специфіка природничо-наукової картини світу.

7 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Метод дослідження це:

а) спосіб пізнання; б) рівень узагальнення теорії; в) практичне втілення теорії.

2. «Методологічна ейфорія» це:

а) відсутність будь-якого методу пізнання;

б) перебільшення значення методу, вважаючи його більш важливим, ніж сам предмет дослідження;

в) неподільність методу та істини.

3. Зібрання та розроблення ефективних способів використання та застосування певних методів у конкретних ситуаціях пізнання та діяльності є:

а) теорія; б) методологія; в) методика.

4. Метод розкладання фактів на елементарні складники має назву:

а) аналіз; б) синтез; в) індукція.

5. Конструювання предметних якостей за допомогою математик теорії систем та ін. має назву:

а) аксіоматичного методу; б) методу теоретичного моделювання;

в) гіпотетико-дедуктивного методу.

6. Розділ філософського знання, філософсько-методологічна наука про знання, у деяких країнах – перш за все та переважно – про наукове знання, має назву:

а) епістемологія; б) онтологія; в) гносеологія.

7. Фіксація окремих властивостей та ознак речей органами чуття людини відповідно до їх внутрішніх можливостей є:

а) чуттєвим рівнем пізнання; б) раціонально-логічним рівнем пізнання;

в) синтезувальним рівнем пізнання.

8. Відношення до якості знання, коли вони сприймаються як достовірні, хоча мають такий ступінь неповноти, який реально виводить їх за межі достовірності, є

а) помилка; б) хиба; в) заблудження

9. Хто з філософів негативно оцінював вплив техніки на людину?

а) А.Тоффлер; б) К.Ясперс; в) Г.Маркузе.

10. Хто являється автором наступної концепції походження техніки: «У створення техніки людина наслідує божественне творіння світу. Технічна творчість є проявом вищого творчого принципу»?

а) Ф.Дессауер; в) Е.Капп; б) М.Гайдегер; г) Ж.Еллюль.

II рівень

1. Визначте, які існують рівні та форми пізнання

2. Визначте, що таке гносеологія та яке місце вона займає в системі філософського знання.

3 Проаналізуйте взаємозв'язок науки та технічної діяльності в історії людства.

III рівень

1. Визначте методологію та основні принципи побудови теоретичної системи Вашого наукового дослідження

2. Прослідкуйте вплив техніки на процеси розвитку історії.

8 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Основна функція методу:

- а) комунікація в спільноті вчених;
- б) внутрішня організація та регулювання процесу пізнання або практичного перетворення того чи іншого об'єкту;
- в) формування світогляду вченого.

2. Методологія пізнання по відношенню до теорії пізнання за обсягом:

- а) вужче; б) ширше; в) дорівнює одне одному.

3. Методи, які покладаються в основу самої дії пізнання та в обґрунтування будь-яких методів, мають назву:

- а) частково-наукових; б) загальнонаукових; в) всезагальних.

4. Метод поєднання елементарних складників в складніше цілісне явище має назву:

- а) аналіз; б) синтез; в) індукція.

5. Формування гіпотез, що пояснюють сукупність фактів, виведення гіпотез часткових тверджень та їх пояснення має назву:

- а) аксіоматичного методу; б) методу теоретичного моделювання; в) гіпотетико-дедуктивного методу.

6. Одна із фундаментальних наукових дисциплін, що вивчає пізнання, його роль у людській життєдіяльності, рушійні сили, суперечності пізнання, критерії та ознаки істинних знань має назву:

- а) епістемологія; б) онтологія; в) гносеологія.

7. Створення понять, учень, теорій, концепцій є результатом:

- а) чуттєвого рівня пізнання;
- б) раціонально-логічного рівня пізнання;
- в) синтезувального рівня пізнання.

8. Порушення правильності у змісті, формі або функціонуванні знання є:

- а) помилка; б) хиба; в) заблудження.

9. Хто з філософів позитивно оцінював вплив техніки на людину?

- а) А.Тоффлер; б) К.Ясперс; в) Г.Маркузе

10. Основні принципи філософії науки як особливої галузі знання були розвинуті:

- а) Р.Айрісом; б) А.Тоффлером, в) А.Камю.

II рівень

1. Дайте відповідь на наступні питання: чи є пізнаваним світ? Доступна сутність речей для людського розуму?

2. Дайте визначення понять «техніки» та «технології».

3. Охарактеризуйте інформаційне суспільство.

III рівень

1. Визначте методологію та основні принципи побудови теоретичної системи свого наукового дослідження

2. Дайте характеристику сучасним оцінкам впливу техніки на розвиток суспільства.

10 ВАРІАНТ.

I рівень

- 1. Хто з філософів розробив дедуктивно-раціоналістичний метод:**
а) Ф. Бекон, б) Р. Декарт, в) В. Лейбніц.
- 2. Установка сучасної неklasичної філософії \ і науки \, що позначена визнанням залежності методів пізнання від властивостей, особливостей та завдань суб'єкта, його концептуальних орієнтацій та ракурсів підходу до дійсності та припускає можливість виправданого використання різ. методів, які можуть поєднуватися між собою на засадах доповнюваності є**
а) методологічним плюралізмом; б) методологічним монізмом;
в) методологічним анархізмом.
- 3. Ретельне описування того, що і як ми маємо у свідомості, має назву:**
а) діалектики; б) феноменології; в) герменевтики.
- 4. Рух думки від загальних ідей до фактів (індивідуальних тверджень) має назву:**
а) аналіз; б) індукція; в) дедукція.
- 5. Дослідження історичного процесу певної сфери та виділення в ньому необхідних зв'язків, які зводяться в єдину систему тверджень, має назву:**
а) поєднання історичного та логічного; б) системно – структурного методу;
в) сходження від абстрактного до конкретного.
- 6. Висловлення сумніву, як у позитивних можливостях пізнання, так і в його повній неспроможності є:**
а) скептицизмом; б) діалектикою; в) догматизмом.
- 7. Свідомо фіксований досвід застосування теорій, учень, концепцій у реальному історичному житті певних соціальних груп, суспільств і т. ін. є:**
а) спостереженням; б) експериментом; в) практикою.
- 8. Відповідність знань та уявлень дійсності є:**
а) кореспондентською концепцією істини; б) конвенціональною концепцією істини; в) прагматичною концепцією істини.
- 9. Хто являється автором цієї концепції походження техніки: «Техніка є результатом розв'язання суперечностей між органами тіла та прагненнями душі»?**
а) Ф. Дессауер;
б) М. Гайдеггер;
в) Е. Капп;
г) Ж. Еллюль.
- 10. Уявлення про наукове знання як найвищу цінність найбільш притаманне:**
а) аграрному суспільству; б) індустриальному суспільству; в) постіндустріальному суспільству.

II рівень

1. Визначте, в чому полягає проблема істини в пізнанні?
2. Визначте, які існують форми та рівні знань (в контексті різних підходів та філософ. концепцій).
3. Як впливає техніка та технічна діяльність на розвиток суспільства? Зробіть оцінки такого впливу та їх аналіз.

III рівень

1. Визначте методологію та основні принципи побудови теоретичної системи свого наукового дослідження.
2. Наведіть варіанти сучасних періодизацій історії людства, що базуються на врахуванні впливу науки і техніки на хід історії.

11 ВАРІАНТ.

I рівень

- 1. Хто з філософів розробив діалектико-матеріалістичний метод:**
а) І.Кант; б) Г.Гегель; в) К.Маркс.
- 2. Подія або явище дійсності, зафіксовані засобами, що викликають довіру науки та описані за допомогою наукових понять або категорій є:**
а) науковою теорією;
б) науковим методом;
в) науковим фактом.
- 3. Метод, що вимагає розглядати будь – що як таке якісно цілісне утворення (систему), яке складається із певних складових (елементи), що включені в цілком певні сталі зв'язки між собою (структура), має назву:**
а) діалектики;
б) феноменології;
в) структурно – функціональний аналіз.
- 4. Метод доведення параметрів певних фактів або явищ до гранично можливих меж для виявлення певної якості в найповнішому варіанті (вигляді) має назву:**
а) синтез; б) ідеалізація; в) формалізація.
- 5. Наукова теорія є:**
а) методом пізнання; б) формою пізнання; в) результатом пізнання.
- 6. Людина, що постає вихідним пунктом життєвої та пізнавальної активності, що здобуває знання, вибудовує теорії та концепції, є:**
а) об'єктом пізнання; б) метою пізнання; в) суб'єктом пізнання.
- 7. Хто вперше з філософів з'єднав поняття «філософія» і «техніка»?**
а) Ф.Рело; в) Е.Капп;
б) Е.Гартиг; г) Ф.Бон.
- 8. Концепція, згідно з якою, істиною слід вважати те, що більшість людей погоджуються визнавати таким, є:**
а) кореспондентською концепцією істини;
б) конвенціональною концепцією істини;
в) прагматичною концепцією істини.
- 9. Які століття вважають періодами нової синкретичної взаємодії науки і техніки?**
А) XVII ст.; Б) XVIII ст.; В) XIX ст.
- 10. Перебільшення ролі практики в пізнанні може призвести до:**
а) раціоналізму; б) прагматизму; в) емпіризму.

II рівень

1. Визначте, в чому полягає основна різниця між емпіричним та теоретичним рівнями пізнання.
2. Визначте основні філософські позиції, що виникають на ґрунті тлумачення можливостей людського пізнання.
3. Наведіть основні концепції походження техніки і дайте їх характеристику.

III рівень

1. Визначте методологію та основні принципи побудови теоретичної системи свого наукового дослідження
2. Прослідкуйте зв'язок людської технічної діяльності із засадами людського буття та розвитком пізнання.

12 ВАРІАНТ.

I рівень

1. Методологічний негативізм це:

- а) недооцінка методу в пізнанні; б) використання в пізнанні декількох різних методів;
- в) використання в пізнанні одного методу.

2. Спеціальна частина певної галузі наук, яка опікується збиранням, осмисленням та обґрунтуванням методів, що в ній застосовуються є:

- а) науковою теорією; б) науковою методологією; в) науковим фактом

3. Особливий варіант структуралізму, в якому виділяються найперші утворюючі чинники тексту, але шляхом своєрідного розкладання тексту на його первинні елементи, має назву:

- а) герменевтика; б) діалектика; в) деконструкція

4. Метод застосування символічних позначень для виявлення однорідних одиниць (рис) фактів має назву:

- а) синтез; б) ідеалізація; в) формалізація.

5. Позиція у підході до пізнання, яка заперечує принципову можливість мати істинні знання, або мати можливість надійно оцінювати знання щодо їх відношення до істини це:

- а) гностицизм; б) агностицизм; в) догматизм.

6. Фрагмент будь-якої реальності, який не збігається у цей момент з інтелектом, що пізнає, та на який спрямована пізнавальна активність, є:

- а) об'єктом пізнання, б) метою пізнання, в) суб'єктом пізнання.

7. Концепція істини як ступеня корисності, ефективності, практичної виправданості знання, є:

- а) кореспондентською концепцією істини; б) конвенціональною концепцією істини;
- в) прагматичною концепцією істини.

8. Перебільшення ролі досвіду в пізнанні призводить до:

- а) раціоналізму; б) прагматизму; в) емпіризму

9. Хто являється автором цієї концепції походження техніки: «Техніка є наслідком загальної раціоналізації життя. Техніка веде до стандартизації життя, перетворює засіб у мету, а мету – у засіб»?

- а) Х.Бек; в) Е.Капп;
- б) М.Гайдегер; г) Ж.Еллюль.

10. На зламі яких століть відбулася нова наукова революція, унаслідок якої утворилась неklasична наука (теорія відносності, квантова механіка, галактична астрономія, кібернетика)?

- а) XVII – XVIII ст.; Б) XVII - XIX ст.;
- В) XIX - XX ст.; Г) XX – XXI ст.

II рівень

1. Визначте, в чому полягає сутність та структура методу як способу організації наукової діяльності.

2. Визначте, згідно з якими підставами можна класифікувати різноманітні форми знань.

3. У чому міститься сутність технофобії та технократизму.

III рівень

1. Визначте методологію та основні принципи побудови теоретичної системи свого наукового дослідження

2. Дайте характеристику інформаційному суспільству.

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра філософії, соціально – політичних і правових наук

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ
з навчальної дисципліни**

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

**Підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістр
(назва рівня вищої освіти)**

спеціальності

012 – Дошкільна освіта
231 – Соціальна робота
011 – Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)
013 – Початкова освіта
014.10 – Середня освіта (трудове навчання та технології)
016 – Спеціальна освіта
014.11- Середня освіта (фізична культура)
014.01 - Середня освіта (українська мова та література)
014.02 - Середня освіта (мова та література (англійська))
014.01 - Середня освіта (мова та література (російська))
053 – Психологія
071 – Облік і оподаткування
073 – Менеджмент (Управління навчальним закладом)
014.04 - Середня освіта (математика)
014.08 - Середня освіта (фізика)
(код та назва спеціальності)

Укладачі:

**д. ф.н., проф. Мозговий Л.І.,
к.ф.н., доц. Абизова Л.В.,
к.ф.н., доц. Ємельяненко Г.Д.**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри філософії,
соціально -політичних і правових наук
від «16» лютого 2016р. Протокол № 13

Слов'янськ – 2016 р.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Філософії освіти і науки» здійснюється у вигляді поточного контролю знань здобувачів та оцінювання самостійної роботи здобувачів відповідно до робочої навчальної програми.

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни «Філософія освіти і науки» проводиться за такими формами:

а) під час лекційних занять;

б) *під час самостійних занять:*

– опитування або тестування знань здобувачів з теоретичного матеріалу;

– оцінка виконання ситуаційних вправ та завдань під час заняття;

в) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):*

– оцінка виконання домашніх завдань під час заняття;

– оцінка підготовки глосарію, презентацій;

– обговорення матеріалів рефератів під час практичних занять;

– обговорення матеріалів доповідей із поставленого проблемного питання, проведення дискусій, підведення резюме з цього питання під час практичного заняття.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнято

Максимальна кількість балів під час оцінювання знань здобувачів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями:

– присутність здобувачів на лекції, складання її конспекту та активна участь у процесі лекції.

Максимальна кількість балів при оцінювання знань здобувачів у процесі самостійної роботи виставляється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Максимальна кількість балів під час оцінювання знань здобувачів у процесі *написання поточних проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Максимальна кількість балів під час оцінюванні знань здобувачів у процесі *написання контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Максимальна кількість балів під час оцінювання знань студентів у процесі *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Максимальна кількість балів під час оцінюванні *рефератів та презентацій* за визначеними темами виставляється відповідно до критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Фактична кількість балів, отримана здобувачем за результатами поточного контролю та підсумками контрольного заходу, переводиться в державну оцінку за такими критеріями:

- A – оцінка «відмінно» (90-100 балів) виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, наявного в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно відповідати на поставлені питання, уміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань;
- BC – оцінка «добре» (89-75 балів) виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності;
- DE – оцінка «задовільно» (60-74 балів) виставляється за посередні знання навчального матеріалу, недостатньо аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час виконання практичних завдань;
- FX – оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання екзамену (26-59 балів) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань;
- F – оцінка «не прийнято» з обов'язковим повторним вивченням модуля (навчальної дисципліни) (0-25 балів) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися під час виконання практичних завдань, незнання основних фундаментальних положень.